

0. 3. 1939 წ. 1206

5.

ვიღებდით სსრ
საკონსტიტუციო
საკრებტო აზრს

პატივსაცემი ვიგობთ;
გვგვიღებდით სსრკ-ის
VIII-ტომი რეგისტრის
საკრებტო
საკრებტო

სსრკ-ის 25, 1939 წ.

აპოლონისა ატილაქუა ზეგაჲ რჭოჲ იყოფ, შიხუიდეშოკლი!

0. 3. ს ტ ა ღ ი ნ

ვიღებდით სსრ
აკონსტიტუცია
პროექტ აზრ

პრეზიდენტი,
გერმანული საკონსტიტუცია
VIII-ბილი რეგისტრაცია
პროექტ იმპერატორ
პროექტორ

გერმანია 25, 1936 წ.

О проекте Конституции СССР

Всесоюзном С'езде Советов

25 ноября 1936 г.

ზეგვიდგლოუტი ასოვებ
VIII-ტიი რეიზარა ღუ
აჭუზ ავუზა სტადინ
იჟანიწაჲ აღოკდად

ავჯზა სტალინ ატრიბუნაჰჷ იაიარა, აზა-
ლაჰჷ იტიაზ ზეგჷ გელანჷ, ინაროუძანჷ
რნაპქუა აზეინერჷოიტი. ზეგჷნჯარატი რბჷ-
ქუა რდუნჷ იდერგონ: „ურა ავჯზა სტალინ
უზ!“, „ნაგძარა უქუზააიტი ავჯზა სტალინ!“,
„ნაგძარა უქუზააიტი სტალინ დუ!“, „აგენი
დუ ავჯზა სტალინ უზ ურა!“, „ვივატი!“,
„როტი ჭრონტი!“, „ხაძე-მუჷ ზმოუ ავჯზა სტალინ
დუ უზ ურა!“.

აქონსტიტუციატი კომისსია
აღზრეი იარა აუშუაწატიჭუეი

သဒ္ဓဗိဇ္ဇာ!

აბრი აიზარა დუ აჭუზ იანუაფშორაცუ ია-
გოუ აკონსტიტუცია აპროექტ ყაწარა აკომის-
სია, იშუჟიოდურუა ეიფშ, ეიდგლოლუ სსრ ასო-
ვეტქუა ა-VII-ტიი რეიზარა დუ აჭუზ ჰედალა
იალაციაჟიანე ქუწარალა იალერხეზ აუპ. აბრი
აქუწარა ჭევერალე ნ, 1935 შუქუსაზე აუპ იანე-
შოერხეზ. იარა იაჰიორი:

„1. ეიდგლოუ სსრ აკონსტიტუციაჰუ იალაგალაზააიტ აითაკრაქუა აბართქუა ირზხნდართშენუ:

ა) ზნდაწიყდა ეიყარამ ალხრაქუა ეიყაროუ ალხრაქუა რულა იფსახნუ, ეიხარგელანუ ალხრა იიაშთანუ ალხრაღა იფსახნუ, არგამა აბუჯთარა — მადა აბუჯთარაღა იფსახნუ, უაჟირაანდატი იალხრა სისტემა არი ნახუს ეიჰაგდუ ადემოკრატიზაცია იაზენუ;

ბ) სსრ აკლასქუა აარზხ-მჩლა რშაშა უაჟი იყოუ (ასოციალისტტი ინდუსტრია ჰუჯც აიჰუკარა, აკულაკცია რფზხაარა, აიაირა ზგაზ აკოლხოზ შაქუგულარა, ასოციალისტტი მაზარა ასოვეტ უაჟილარ ირუშათანუ იშოჰყოუ ეიფშო აშაქურლულუარა, უბას აბართ რეიფშო ეგდურთგდუ) იაქუშიარატი აკონსტიტუცია აყაწარა იაზენუ აკონსტიტუცია ასოციალ-ეკონომიატი შათაქუა რერჩეირა.

2. ეიდგლოუ სსრ აცენტრ ნაგდარა კომიტეტ იადზააიტ იალნახრაც, აკტიი აჰუნკტ იშოაჰიო, იქუნუყუანუ აკონსტიტუცია რჩეინუ, ეიდგლოუ სსრ აცენტრ ნაგდარა კომიტეტ ასესსიაჰუ აშაქურლულუარაზ იალაზგალაშო — აკონსტიტუციატი კომისსია.

3. ჰაფხდაყა იზაამთანუ ააიგუა იყალო ეიდგლოუ სსრ ასოვეტ მჩრატი უსბართაქუა რალხრა მუაფგახააიტ ალხრა სისტემა ჰუჯც ალა“.

არი ანუყაზ ჰევერალდ 6, 1935 შოჰქუსაზუ აუბ. იარა უბრი აქუწარა ანუშოტრხ ადურჰაჩონუ, აჩოაკალა იაჰჰიოზარ ჰევერალდ 7, 1935 შოჰქუსაზუ ეიდგლოუ სსრ აცენტრ ნაგდარა კომიტეტ აკტიი ასესსია ეიზან, ეიდგლოუ სსრ ასოვეტ-

ქუა VII-ტიი რეიზარა დუ აჰუ იშოტრხზ აბრი აქუწარა ანაგდარა იაზენუ იშაქუდურგულტ, აკონსტიტუციატი კომისსია 31-ჰუკ აუა ალაწანუ. უი აკონსტიტუციატი კომისსია რნაპე იანნაწეიტ ირჩეიუ სსრ აკონსტიტუცია აპროვკტ აყაწარა.

აბასოუპ იშოჰყოუ აკონსტიტუციატი კომისსია რუსურა ზჰუ იშაქურგულანუ იმუაფურგალაშოაზ აჰორმატი შათაქუეი, სსრ ირეიჰაძოუ აუსბართა ადირეკტივაქუეი.

აბასალა ეიდგლოუ სსრ აბზაზარაჰუ ასოციალიზმ ანა აიასრაქუა 1924 შოჰქუსა აახუს იახდა უაჟირაანდა იყალაქუაზ აბგუათანუ, 1924 შოჰქუსაზუ იჰადაჰკულაზ, უაჟი იყოუ აკონსტიტუცია, აითაკრაქუა აზუყანაწარ აკუნ აკონსტიტუციატი კომისსია.

II

1924 წ. 1936 წ. ნარკურკი სამთავრო სსსრ აზიასკრაპი ათაქრაქა იქალა

აკონსტიტუცია კომისია დარა იყარწოზ, აკონსტიტუცია აპროექტ აქოზ იადერბაშოზ, 1924 წ. 1936 წ. იარბჟანაკზ ამთაზ სსსრ აზიასკრაპი იყალაქუაზ ათაქრაქა იარბანქოლუ?

იოწარკუაზი იარა უბართ ათაქრაქა?

იქამაზი ჰარა 1924 წ. 1936 წ.

უსყან ასოვეტ მირა იშოზალშოზ ალა ასოციალიზმ რქოიარა იანაქოზ, აკაპიტალიზმ მაქდაკ აჩეიწეზრა იანაქუთინატიოზ, ანხაშია სისტემაქუა ავბა — აკაპიტალიზმთი ასოციალიზმთი აიცლაბრა იანაქოზ, აკაპიტალიზმთი სისტემა აწკეს ასოციალიზმთი სისტემა აფუჟიარა ანათარც ასოვეტ მირა ანაქოზ აეკონომიკატი პოლიტიკა ქოც აზ აფხატიი ამთანე იყან. დარა აბართ რეიცლაბრაქუა იშოზრქოზ ასოციალიზმ აპოზიციაქუა რერლულუარეი, აკაპიტალიზმთი ელემენტქუა რქუხრა ალშოარეი, ასოციალიზმთი სისტემა, ჟილარ რენხამვა სისტემა შათანე იშოზოლუ ეიფშო, აიაირა ათარეი რაკუნ უბასყან აუს ზლანე იყაზ.

ჰარა ჰპრომეიშოლენნოსტ უბასყან, იაჰარაკგდუ აპრომეიშოლენნოსტ ხდანთა უაჟ დბეილაჰარატი ეიფშოზ იყამბტ.

იწაბრგუზ, უი ხუკუ-ხუკლა ათაშაქურგულარა იაქოზ, ანა უეიზგდუ აიბაშრა ყალაანდა იანაშოთუაზ აპროდუკცია აყარა აანაშოთუა ეიფშო აქოზნდა ანაძარაზ დარა აკრაგენ. უი ბაზას იამაზ იჟოტიოზ, ეიწახადანე იყაზ, იბეიამბ ატენიკა აკუნ. ჰიარას იათანუბეი იარა, ასოციალიზმ ანა აზ რხანე აკუნ აქოიარა იშოაქოზ. აპრომეიშოლენნოსტ ზეგდ აქოზ ჰსოციალიზმთი სეკტორ ადუკულარ, უი უსყან 80 პროცენტ რყენდა აკუნ იანდენდანაძოზ. ანა უეიზგდუ იარა აკაპიტალიზმ ასეკტორგდუ აპრომეიშოლენნოსტ ზეგდ აყნტი 20 პროცენტ ეიწამკუანე იადკულანე იამან.

ჰქო-ნხამვა უბრი აწკესგდუ ეიციანე აკუნ იშოჟყაზ. წაბრგუზ, უბრი ამთაზ აპოდეშირცია რკლასს ექუხდან, ანა უეიზგდუ აქო-ნხამვატი კაპიტალიზმთი რკლასს აკულაგცია რკლასს დერვაგდუზ რემი აკერ ითანე იყან. ჰქო-ნხამვა ზეგდ ნეიდუკულარ ანაზნხაცია რხაზნხამვა სსაქუა, დარა იშოთანაზ რჟოტიტიი ტენიკაჟეი დარეი ხარა-ბლდარა ოკეან უგულა-დერშიარატიეიფშო ატიოლა იანუიანე აკუნ იშოჟყაზ. იარა უბრი ოკეან აქოზ ტოჩაწას, დგდუ ბუახაწას იყაქუან აკოლზოზქუეი ასოვზოზქუეი, ანა ურთ უბასყან ჰარა ჰაუაჟილარ რენხამვა აქოზ უაჟ რეძბახუ იჰიარატიეიფშო მბატიოკ რულანე დერვაგდუზ იყამბტ. აკოლზოზქუეი ასოვზოზქუეი კუადაქუან, აკულაგ დერვაგდ იმილანე დეყან. უბასყან ჰარა იაჰიოზ აკულაგ იქუხდარა აკუმბტ, იარა იეიწაკრა აკუნ.

იარა უბასწიყდა აუბ იშოვყაბ ჰტიოლან
ატოვარ ეითარსრაზგდ. ატოვარ ეითარსრა ზე-
გდუ აჭოუ ასოციალისტი სეკტორ ეგდა იცარ-
გდუ 50—60 პროცენტი ირეიჰამეზტი, ეგდერთ
იანნაზ ზეგდუ ათუჯარციეი, ასპეკულიანტიციეი,
ეგდერთ აჩასტნიკციეი რაკუნ იზკზ.

აბას აკუნ 1924 შოუქუსაზ ჰარა ჰეკონომიკა
ასახდა შოუყაბ.

იჰამოუზეი ჰარა უაჟი 1936 შოუქუსაზ?

უაჟი 1936 შოუქუსაზ ჰარა იჰამოუზე: უბას-
ყან ჰარა აეკონომიკატი პოლიტიკა ჰოუც აფ-
ხდატიი აამთან, აეკონომიკატი პოლიტიკა
ჰოუც ალაგამთან, აკაპიტალიზმ ხუჰეკ აჭოუზარა
ანამაზ აამთან იჰამაზთგდ. უაჟი ჰარა ჰანუპ
აეკონომიკა პოლიტიკატი ჰოუც აწეხუტიანტიი
აამთან აეკონომიკატი პოლიტიკა ჰოუც აწეხუა
ფწიარა აამთა, ჟილარ რენხამა ახდენდანადა-
ძო ზეგდენჯარა აყნე აკაპიტალიზმ შათანკლა
აქუნდარა აამთა.

აბრი აამთა ავნუწყა ჰ-პრომეიშოლენნოსტი
მბატი ზლოუ მინე იშოაზჰაბ იარკნე ჰალაგარგდ
იააბოიტი. უაჟი ჰ-პრომეიშოლენნოსტი კუადოუპ
ჰია, ტენიკალაგდუ ცქდა იეიბუთამ ჰია უაჰე იზ-
ჰიომ. უი მოუ იარა ჰ-პრომეიშოლენნოსტი უაჟი-
ტიი აამთა იაქუნაგო ტენიკა ბეილა, ატენნი-
კა ჰოუც აინდუსტრია ხდანთა დაარადა ირჰოიანე
იამოუ ალა, აწკდესგდუ ეიჰანე ამაშენა ყაწარა
რჰოიანე იამოუ ალა აუბ იზლაშაქუგლოუ.
ზეგდუ რეიჰა აუს ზლოუ, აკაპიტალიზმ ჰარა
ჰ-პრომეიშოლენნოსტი ახდენდანადაძო ზენდა
იალცადან, ჰარა ჰ-პრომეიშოლენნოსტი აჭოგდუ
ასოციალისტიი აარხრა აქორმა აკე ამაზკე-
შოა ჰმამ სისტემანე იახდუალაზ აუბ. აიბაშრა

ყალანდატიი აინდუსტრია იანაშთუაზ აპრო-
დუკცია აასთა, ჰარა უაჟი იჰამოუ ასოცია-
ლისტიი ინდუსტრია იანაშთუა აპროდუკცია
ბუენტიო რელა იახეიჰაუ ბაშო-მაშო ჰაკტს
უაჰე იზუთხაძო იყამ.

აქეთ-ნხამა აჭოუ, უაჟიიანდა ოკეანწას ირა-
ციადაზ ახაზენხაცია სსაქუა რტენიკა მრდუი
დარეი, აკულაგ ამირა ლულუა ახიმაზი რცენხუ-
რას ჰარა უაჟი იჰამოუპ ზეგდ ზემიზხაზკზ, ტენ-
ნიკა ჰოუცლა ეიბუთოუ, ადუნეი აჭოუ ზეგდ
რეიჰა იდუნე მაშენალა ეიქუშიოუ აარხრატი
სისტემა აკოლხოზქუეი ასოვხოზქუეი.

ზეგდუ იშოეიცვრდუა ეიფშო, ჰქეთ-ნხამა
აჭოუ აკულაგცია ექუნუპ, ახაზენხამა სსაქუა
რსეკტორგდუ ეიწანაძოუ იარა აჟიტიტიი ატენ-
ნიკაეი იარეი უაჟი ჰქეთ-ნხამაჭოუ იამოუ
ათუფ ზენდა იმაჰუპ, ლაწართა დგდულა იარა
ახდენდანადაძო ჰქეთ-ნხამა ალაწართა დგდულ-
ქუა ზეგდუ ინრუდაჰკლარ 2-3 პროცენტი ირეი-
ჰამეჟანე აუბ იშოუყოუ. უაჟი იაზგუაჰამთარაც
ზალშომ ჰარა ჰკოლხოზქუა, ჩოუმჩლა იშიანე
5 მილიონგო 700 ნეზქა ჩოუმჩ ზმოუ 316
ნეზქა ტრაკტორ შოუმოუ; ასოვხოზქუა ირ-
მოუგდუ ურთ ინრუცაჰწარ 400 ნეზქა ტრაკტორ
რაწკდეს ეიჰახოიტი, მილაგდუ 7 მილიონგო
580 ნეზქა ჩოუმჩ ინარეიჰანე იყალოიტი.

ჰტიოლა ატოვარ-ეითარსრა აკუზარ, აბრი
აუსხკე აჭოგდუ ათუჯარციაგდუ ასპეკულიანტი-
ციაგდუ აძიუ დეჰადამეჟა, იალცოუპ. უაჟი ჰტო-
ვარ-ეითარსრა აუს ზეგდუ აჰიენთქარა ანაპაჭოუ
იყოუპ, აკოლხოვარციეი აკოლხოზქუეი რნაპაჭოუ
იყოუპ. იიტი, იაგდჰოიეიტი სპეკულიანტი დეზ-

ლამ ახუჭახუთრა, კაპიტალისტ დეზლამ ახუჭახუთრა—ასოვეტ ხუჭახუთრა ჭრეც.

აბასალა ჟილარ რენხამვა აუსხკქუა ზეგდე რეჰე ასოციალისტის სისტემა აიაირა ნაგდარა შთაგაზ, არი ჭაკტუპ უაჟი.

არი იანაგოზი?

არი იანაგო უი აუპ, აუაჰე ილა აუაჰე ეკსპლოატაცია იზრუა აწეხუა ფწიოლუპ, იქუხმოლუპ, ამერუგაქუეი აარეხგაქუეი ისოციალისტის მაზარანე ჰარა ჰსოვეტ უააჟილარ რეიჰეგაარაზე აკე იაზმერგო შათანე იშაქურლულუოლუპ. (ინაროლუდანე ანაჰეინჟარაქუა).

აბართ ზეგდე რეიფშე აითაკრაქუა რეზოლუტალა, სსსრ ჟილარ რენხამვა აუსხკქუა ზეგდე რეჰე ჰარა უაჟი, კრიზისი უსურთადარეი ზემდერძო, ჩჩიარეი ეილაჰარეი ზემდერძო, უაატივსხ აკულდტურატი ბზაზარეი აბზანხარეი ზლოროლუშთა ზეგდე რეზთო — ასოციალისტის ეკონომიკა ჭრეც ჰამოლუპ.

აბასოლუპ იშრეჟოლუ, 1924 შრეჰესა ინარკნე 1936 შრეჰესანდა იაბჟანაკეზ აამთა ალა ჰარა ჰ-ეკანომიკა აყნე აითაკრაქუა იჰამაქუოლუ.

აბას სსსრ ეკონომიკაჰე აითაკრაქუა ირ-ჰრეჟმონე ჰარა ჰაუაჟილარ რკლასს სტრუკტურაჰე ეითაკხეიტი.

იშრეჟიდერუა ეიფშე, აიაირა განე აგრეჟედანტი ეიბაშრა ალგარა აბზოურალა იქუხენ აპომეშირეცია რეკლასს. ეგდერთ ეკსპლოატატორ კლასსქუაგდე რაკუზარ, ურთგდე აპომეშირეცია რკლასს აჯალ რაჯალხეიტი. აპრომეშირეცია ნოსტ უსხკქუა იარეზლდაიტი აკაპიტალისტცია რკლასს. აქეთ-ნხამვა უსხკქუა იარეზლდაიტი აკულაგცია რკლასს. ატოვარ ეითარსრა უსხკქუა

იარეზლდაიტი ათუჯარციეი ასპეკულიანტციეი. აბასალა აბართ ეკსპლოატატორ კლასსქუა ზეგდე იქუხდახეიტი.

იანხეიტი აუსუცია რკლასს.

იანხეიტი ანხაცია რკლასს.

იანხეიტი აინტელიგენცია.

ახა იშრეიკანონ, აბართ ასოციალტი გუფქუა აბრი აამთა ავნუწყა ეითაკრაგ რმეხდეიტი ჰია უაჰე იგუ იანაგარ, იაჰჰიაპ, აკაპიტალიზმ აპერიოლ აზე ურთ შრეჟაზ იანხანე იყოლუპ ჰია უაჰე იგუ იანაგარ.

იანაგაპ სსსრ აუსუცია რკლასს ჰრეჟმეშრეგას. არი აჟიეტი იზლაშეცლაზ ალა აპროლეტარიატ ჰია ლასსე-ლასსე იაზრჰიოიტი. ახა იზანდეჰეი აპროლეტარიატ? აპროლეტარიატ ზანდეჰე, — ამარუგაქუეი აარეხგაქუეი ზეგდე აკაპიტალისტცია იანდეჰეიტი, აკაპიტალისტცია რკლასს აპროლეტარიატ ეკსპლოატაცია ახდეზრუა, ანხამვა სისტემაჰე აარეხგეი ამერუგეი ზმამ კლასსუპ. აპროლეტარიატ ზანდეჰე, — აკაპიტალისტცია ეკსპლოატაცია ზზრუა კლასსუპ. ახა იშრეაადერუა ეიფაშე, ჰარა ჰჰე აკაპიტალისტცია რკლასს ზენდა იქუხმოლუპ, ამერუგაქუეი აარეხგაქუეი აკაპიტალისტცია ირემენე, აუსუცია რკლასს ნაჰგარა ზუა მინე იანდეჟოლუ აჰიენთქარრა იათოლუპ. ას ანაკუხა, შთა აუსუცია რკლასს ეკსპლოატაცია აზურა ზელ'შთაშთა აკაპიტალისტცია რკლასს ჰია ეგდეჟამ. ას ანაკუხა, აუსუცია რკლასს ამერუგაქუეი აარეხგაქუეი ზაწა ირემამეჟანე იყამლარა, უი (აუსუცია რკლასს) აჟილარ ზეგი იარეი ეიცერტინე ირემოლუპ. ზნეკ აუსუცია რკლასს ამერუგაქუეი

აარზგაქუეი ანაიოუ, აკაპიტალისტცია რკლასს
ანჯქუხდანა—აუსუცია რკლასს ეკსპლოატაცია
აზურა იარბანზაალაკა ალა იალზრშაშა ჰია
მჩე ჟყადამ. იალშოუოუ ნას აბრი ანავს ჰარა
ჰუსუცია რკლასს აპროლეტარიატ ჰია ჰრუხდა-
ლარც? ჰიარას იათახუზი, იალშოომ. მარკს
იჰიონ: აპროლეტარიატ რხაქუითრა რნაპაჰრ
იარგარც, იალაგანე აკაპიტალისტცია რკლასს
იქუცყაანე იყარწაროუპ, ამერუგაქუეი აარზგა-
ქუეი აკაპიტალისტცია ირემზრნოუპ. ეგდა-
ფურხდაროუპ აპროლეტარიატ ზეზჰიარაუა აარზ-
შა ჰია. იაჰჰიარც იალშოუოუ ნას, სსსრ აუსუ-
ცია რკლასს რხაქუითრაზე აბართ იათახუოუ
ნარგდერტ ჰია? ჰიარას იათახუზი, იალშოორტ,
უბას იადგეოუპ. არი იანაგოზი? არი იანა-
გო,—სსსრ აპროლეტარიატ იკლასს ჰრუცდანე
იყალბერტ ჰია აუპ, ანხამვა აკაპიტალისტ სის-
ტემა ექუზნეზ, ამერუგაქუეი აარზგაქუეი სო-
ციალისტტი მარბანე იყაზწაზ ასოვეტტი უაჰი-
ლარ აკომმუნიზმ ამვა იანწანე იზგო—სსსრ აუ-
სუცია რკლასს აკუნე იყალბერტ ჰია აუპ.

იშოჰიბო ეიფშო, სსსრ აუსუცია რკლასს
არი აეკსპლოატაცია აყნეტი ინაგდაძანე ზეზ
იაქუითუ აუსუცია რკლასს ჰრუც, ჰეიფშო აუა-
ტიჰსა რთოურზ აჰრე იყამლაძაც კლასს ჰრუცნე
იყალაზ აკე აკუნე იყოუპ.

ჰალაციჰიპ ანხაჰეილარ რტიჲ. იანაკუზაა-
ლაგგდე ანხაჰეილარ რბე აბას რჰიორტ,—არი
აკლასს ზგკლასსუ,—იარა იალაფხდაქოუ
ატომ წას ზენხამვა სსაქუანე, ატიჲლა ზეგდე
იანყდანე იყოუ უაჰუპ, დოუსე რენხამვა სსაქუა
რჰრე ინციჲწაკადგო, ეიწანადოუ ტენიკალა
აუსურა იაჰრუ, ახაზნატირა იტიტინე იამოუპ.

აპომეშიკციეი, აკულაკციეი, ათუჯარციეი, ასჰე-
კულიანტციეი, აროსტოგშიკციეი, უბას აბართ
ირეიფშოუ ეგდრთგდე მაკეკ რემაძამკუა აჰაჰი-
ჰია ეკსპლოატაცია ზზრუა უაჰუპ. იწაბერგენ-
გდე, აკაპიტალისტ ტიჲლაქუა რჰრე ანხაჰეი-
ლარ რეიჰარავდაკ რტიჲ ჰჰიოზარ, ანხაჰეილარ
იარა აბრიწიყა ეიფშოუ კლასსუპ. იაჰჰიარც
ალშოუოუ ნას უაჰიტი ანხაჰეილარ, ასოვეტ
ნხაჰეილარ რეიჰარავკ რჲლა ხეზ ზეძბანუ
ჰჰიოზ ანხაჰეილარ ირეიფშოუპ ჰია? მაპ უს
ჰიაზარ ყალომ. აბრი ეიფშო ანხაჰეილარ ჰარა
ჰჰრე შთა იყამ. ჰარა ჰსოვეტ ნხაჰეილარ ნხა-
ჰეილარ ჰრუცდანე იყოუპ. ჰარა ჰჰრე შთა იყამ
ანხაჰეილარ ეკსპლოატაცია რზზურაცე ზელ-
შოზ აპომეშიკციეი, აკულაკციეი, აროსტოგ-
შიკციეი. ას ანაკუზა, ჰარა ჰანხაჰეილარ აეკ-
სპლოატაცია აყნეტი ზეზ იაქუითუ ნხაჰეილა-
რუპ. ანავს, ჰსოვეტტი ნხაჰეილარ, რეიჰარავ-
დაკ კოლხოზ ნხაჰეილარუპ, დარჰაკალა იაჰჰიო-
ზარ ურთ რუსურეი ირააგართოუი ზლაშაქუ-
გლოუ ახაზენხამვა აუსურეი ატენიკა ეიწა-
ხეი რჲლა აკუმკუა, აკოლლეკტივტი უსურეი
ჰაბთაგლოუ აამთაბტი ატენიკაჰეი რჲლა აუპ.
აწეხუტიან ჰანხაჰეილარ რენხამვა შათას იამოუ
ახაზნატირა აკუმკუა, კოლლეკტივტი უსურალა
იბეზჰაზ აბეიფშო მარბოუპ.

იშოჰიბო ეიფშო ასოვეტ ნხაჰეილარ,—ართ
ბეიფშო აუატიჰსა რთოურზ აჰრე იყამლაძაც
ნხაჰეილარ ჰრუცდანე იყოუპ.

ჰაიასჰე აწეხუტიან აინტელიგენცია რტიჲ
აშოყა, ანჯნერ ტენიკატი უსუცია, აკულადტურა
ჰრონტ უსჰუცია უბას ამაწურა იალაქოუ,
აბართ რეიფშო ეგდრთგდე რტიჲ აშოყა. აბრი

იპავსებ აამთალა აინტელლიგენციაგდ აკერ
იეიტაკხეიტ. არი, უანდა აკლასსქუა რხზხ
ზეჩზერგელარც ზიშაზზეკუაზ, აუს აჭუ რეიპა-
რაუდაკ აპომეშიკციეი, აგაპიტალისტციეი რე-
მაწ ზუაზ აჟიტი იპამაზ აინტელლიგენცია ცია-
ხაუაქუა რაკუდამ. ჰარა ჰსოვეტი ინტელლი-
გენცია, არი—შათანკლა აუსუცია რკლასსი
ანხაუჟილარი ირგლოუ ინტელლიგენცია ჭუც-
ძოუბ. ეიტაკხეიტ, ზეგდ რაფხადაგდ იარა
ინტელლიგენცია რეილაზარა. ჰსოვეტი ინ-
ტელლიგენცია აჭუ იალოუ აამსთეი აბურ-
ჟუაზიეი ირგლოუაზ დაარა იმაქუბ. ასოვეტი
ინტელლიგენცია აყნტი 80-90 პროცენტ-ართ
აუსუცია რკლასსი, ანხაუჟილარი, უბას ეგდრთ
აჯაჟილარ ირგლოუაზ როუბ. ეიტაკხეიტ
აწეხუტიან, დარა ინტელლიგენცია რუსურა
აყაზმა ახათაგდ. ფასა ურთ აკლასს ბეიაქუა
რემაწ რურ აკუნ, იზბან აკუზარ ურთ უაჰა და-
ჩა ფსეხუაკ რემამბტ. უაჟი ურთ აჟილარ რე-
მაწ რუროუბ, იზბან აკუზარ, შთა ეკსპლოატა-
ცია კლასს ჰია ეგდყამ. ხედჰიალა იარა უბრი
აზ აუბ აზინ ნაგდა რემან, ასოვეტი უააჟილარ
იზრგლაფხაძოუ დარა, დარგდ, აუსუციაგდ
ანხაციგდ ზეგდ რეჟივა ეიბუთან, კლასს ანდე-
ყადამ ასოციალისტ უააჟილარ რმაქურგლარა
იაჭუბ.

იშუჟიბო ეიფშ, არი ზეიფშ აღუნეი ატი-
ლაქუა იარბანზალაკა აჭუ უაუკ იზმფშააძო,
აჯა ინტელლიგენცია ჭუცძან აუბ იშუ-
ყოუ. აბას აუბ იშუყოუ, იპავსებ აამთა ასო-
ვეტი აუაჟილარ რკლასსტი სტრუქტურაჭუ
აითაკრაქუა იყალაზ.

ირჰიოზი უბართ აითაკრაქუა?

ურთ ირჰიო ზეგდ რაფხადაგდ, აუსუცია
რკლასსი ანხაუჟილარი რეიფშუშმაარა რეზუ-
ლუეიტ ჰია აუბ, იარა უბასგდ აბართ აკლასს-
ქუეი აინტელლიგენციეი რეიფშუშმაარა რეზუ-
ლუეიტ, აჟიტიტი რკლასსტი ჭუდარაქუაგდ—
რეზუდარაუეიტ ჰია აუბ. არი იაანაგო უი აუბ,
ართ,—ასოციალტი გუფქუა რეიფშუშმაარა ესა-
ირა აიწახარა იაჭუბ ჰია აუბ.

უბანგდ, ართ ირჰიო—აბართ ასოციალტი
გუფქუა რეზუარა ეკონომიკატი ეიქუმშიარაქუა
ირგმოუ აკუადანარა, აბუადრა იაჭუბ ჰია აუბ.

აბართ ირჰიო, აწეხუტიანდა, დარა უბართ
რეზუარა იყოუ აპოლიტიკატი ეიქუმშიარა ირ-
მოუ აკუადანარა, აბუადრა იაჭუბ ჰია აუბ.

აბას აუბ იშუყოუ სსსრ აკლასსტი სტრუქ-
ტურა აყნ აითაკრაქუა რუს.

დაჩა უსხკკ აყნ აითაკრაქუა იყალაზ ფუტკ
ჰარხმციეიარ, სსსრ აუაჟილარ რეზუარაჭუ
იყალაზ აითაკრაქუა რტი ნაგდან იყალომ. სა-
რა აბრა სუბლაციეიო სსსრ ამილათქუა რეიზ-
ყაშა ატი აუბ. იშუაადრუა ეიფშ ეიდგლოუ
ასოვეტიქუა რრესუბლიკა აჭუ იალანხორიტი ამი-
ლათქუეი, ამილათ გუფქუეი აჟილარქუეი 60
რყნდა. ასოვეტი ჰიენთქარრა ამილათ რაცია ირ-
ჰიენთქარროუბ. უსგდ იდგრუბ, სსსრ აჟილარქუა
რეიქუცააშა ჰარა ჰბე აფხა იგლოუ უსხ
იშუყოუ.

იშუჟიდრუა ეიფშ, ეიდგლოუ ასოვეტი
სოციალისტტი რესუბლიკაქუა ეიჭუკაანხეიტ
1922 შუქუსაზ ეიდგლოუ სსრ ასოვეტიქუა ა-
ტი რეიზარა დუ აჭუ. უი ყალთეიტ სსსრ აუა-
ჟილარქუა იშუგრგუაფხაზი რეიყარარეი რელა.
უაჟი იაფუ აკონსტიტუცია 1924 შუქუსაზ

იჭადაჭკვლაბ — ეიდგლოუ სსრ აფხაძატიი აკონ-
სტიტუცია აკუნე იყოუბ. არი, — აჟილარქუა
რეზუარა დერვაგდებ იშაქუნაგობ ეიდშო რეი-
ზჟაშა ბზიანე იანეშაქუგვლაბშ აამთაბე აკუნ,
აველიკორუსსქუა რეგურამგარა აცოენხაქუა დ-
რვაგდებ ზენდა იანანემწდაცვბ აამთა აკუნ, არი,
აინხარაქუა დერვაგდებ იანერტვებ აამთაბე აკუნ,
აბართ რეიდშო აამთაქუა რაან ეკონომიკალური,
პოლიტიკალური, ბჟარმილური რეიცხერაარალო
აჟილარქუა აეშცია რეიდშო რბზიეობაბარა
ეიჭკაატიენ, დარა ზეგა ეიდგლოუ ამილათ
რაცია რჰიენტქარრა აკნე ეიჭკაანე. აბრი აუს
აუადავრაქუა იალაბ ასოვეტ ჰიენტქარრა იამ-
ბარც ალშოომებტ. უი იარა ეილკაანე იამან,
აბურჟუაზიარტი ტიელაქუა რტვინტიი ამილათ
რაცია ზლაბ აჰიენტქარრაქუა რფუშიარა მანშია-
ლამრაქუა. უი იარა აფხდა იაბონ ეილაჰაბ
აჟიეტტიი ავსტრო-ვენგორია აფუშიარა მანშია-
ლამრა იამაბ. ახა უს ეგდა იყაზარგდ ზეგდ
ამილათ რაცია რჰიენტქარრა აშაქურგვლარა
ფნაშიარც იალაგვეიტ, იზბან აკუზარ, უი იად-
რუან, ასოციალიზმ ალა იიუა ამილათ რაცია
ზლოუ აჰიენტქარრა აკე იშაწამხო იააზენია-
ლაკა იშოვრიარაიუა.

უბრი აშთახდ, აბარ იცეიტ 14 შოქუსა.
არი აამთა აფუშიარაზე იაზხოუ აამთოუბ. ნას?
არი იჰავსებ აამთა გუვარადა იაჰნარბეიტ, ასო-
ციალიზმ ალა იშაქურგვლოუ ამილათ რაცია
ზლოუ აჰიენტქარრა აიჭკაარა ინაგდაძანე იშო-
ჰაქუმანშიალახაბ. არი, **ლენინ** იმილათ პოლი-
ტიკა ფსახდამკუა აიააირა იაგაბ აუბ. (აკრაამთა
ანაპეინჟარაქუა).

იყაზწაზი არი ეიდშო აიააირა?

ამილათქუა რეიჩერჩარა ეიჭკაავს ეიჰარაკ
იამაქუოუ აეკსპლოატატორცია რკლასსქუა რე-
ჟამზაარა; ამილათქუა რეიჩერჩარა ეიწაზხოუ,
ამილათქუა რეგურეობამგარა ზერტვიო აეკ-
სპლოატაცია აყამზაარა; იზეიდშორაზაალაკა
ატიტირა იალოუ, იიაშოაცქანე აინტერნაციო-
ნალიზმ აიდეიაქუა გუკალა ინჟუზგო აუსუცია
რკლასს აჰიენტქარრა ამჩრა ახადარაქვ რეჟა-
ზაარა; ანხამვეი აუააჟილარ რეზაზარეი რტვ
ბეგდენჯარა აჟილარქუა რეიცხერაარა ინაგდაძა-
ნე აშაქურგვლარა; აწეხუტიან, სსრ აჟილარქუა
რმილათ კულოტურა, ჭოორმალა იმილათტინე,
იანანაკუა ალა ისოციალისტტინე არტვიარა,
აბართ ზეგდ, აბართ ირეიდშოქუოუ ეგდართ
აქაკტორქუა სსრ აჟილარქუა რხე-რტვრა შათან-
კლა ირჟესახოიტ, ურთ რეგურა ეიბამგარა ათეძ-
შია დერძეიტ, ურთ რეზუარა რბზიეობაბარა დერ-
კვიეიტ, იარა უბას ალაგდ იაკნე ეიდგლოუ
აჰიენტქარრა იქუნხო აჟილარქუა, ეიშციაწიყა-
წას რეჟივქუა ეიბოთანე რუსურა ეიქუნარშიეიტ.

აბართ ზეგდ რეზოურალა ჰარა უაჟიე იჰა-
მოუბ იააზენიაბ აკე იააწამხადო, ალუღუარაბე
იარბან მილათ ჰიენტქარრაზაალაკგდ იახდყოუ
იარბან ტიელაზაალაკგდ ზწაშეცშოა, ამილათ
რაცია რსოციალისტტი ჰიენტქარრა. (აკრაამთა
ანაპეინჟარაქუა).

აბას აუბ იშოვყოუ უაჟიე იაჰხესებ აამთა
ავნუწყა სსრ ამილათქუა რეიზჟაშა აუს ხკაქვ
აითაკრაქუა.

აბას აუბ იშოვყოუ სსრ ანხამვქვ აუააჟი-
ლარ რეკონომიკატი ბზაზარაქვ, 1924 შოქუსა
ინარკნე 1936 შოქუსანდა იააბჟანაკებ აამთალა
აითაკრაქუა იყალაბ ნეიხწანე.

აკონსტიტუცია აპროექტ

ვიჰარაკ ჯედალა

ჟაფხაჟუას იამაჟოუ

სსსრ აბზაზარაჟტისი აბართ აითაჟრაჟუა ზეგდჷ აკონსტიტუცია აპროექტ ჭჷც აჟჷ ანჷ-ფჷშჷჟას იროუზი?

დაჩჷჟიაკ ალა უაჟჷ იჰოზარ: აბრი აიზარა დუ ანუაფჷშჷრაჟჷ იაგოუ აკონსტიტუცია აპროექტ ეიჰა ჭედალა ყაზჷჟუას იამაჟოუ-უზი?

აკონსტიტუცია კომისსია რნაჰე იანჷნ 1924 შოჟჷსაზტისი აკონსტიტუცია იანუ ეითაჟრაჟუა აზჷრუარაზჷ. აკონსტიტუცია კომისსია რუსურა აბზოურალა იყალჷეიტ აკონსტიტუცია ატეკსტ ჭჷც სსსრ აკონსტიტუცია ჭჷც აპროექტ-აკონსტიტუცია კომისსია აკონსტიტუცია ჭჷც აპროექტ ანჷყარწოზ იგუათანჷ ირჷმან აკონ-სტიტუციეი აპროგრამმეი ეილაჟაშარაკ რმზხ-რანჷ იშოჟყაწატიჷზ. არი იანაგო, აკონსტიტუ-ციეი აპროგრამმეი აკერდა იზლჷეიფჷშჷჟამ შოჟჷმაჟოუ აუჰ. აპროგრამმა, მაკჷანა დჷრჟა-გდჷნ იყამ ატიჷ, ჰათხდაყა იყაწატიჷ, ჟუფარა-ლა უაჟჷ ინაჰაჟჷ იაიგაშოა რტიჟუა ანაჰიო-ამთაზჷ, აკონსტიტუცია იაჰიაროუჰ უაჟიჷ იყოლ ატიჷ, იყაწოჷ, უაჟიჷ ჟუფარჷლა უაჟჷ ინაჰაჟჷ იაიგაჟუანჷ იმოლ რტიჷ, იანდატიი ატიჷ.

აპროგრამმა ეიჰარაკ ზტიჷ აჰიო ჰათხდაყატიი აუჰ, აკონსტიტუცია—უაჟიტიი აუჰ.

ჰ-ჭოჟრფჷშოჟჷ აბრი აილოლიუსტრაჟიარაზჷ. ჰარა ჰსოვეტ უაჟილარ ასოციალიზმ იაგდა-გდმხო იყაწანჷ იდჷრგულანჷეიტ, იყარწეიტ ასო-ციალისტტი შაჟუგულაშა დაჩჷჟალა უაჟჷ იჰოზარ, ამარკსისტცია აკომმუნიზმ აფხდა-ძატიი, მამზარგდჷ აიწიზრადატიი აჰაზა ჰია იზჷშოლუ ყარწეიტ. აბასალა ჰარა ჰჭჷ იაგდა-გდმხო იყაწანჷ იჰამოლჷ აკომმუნიზმ აფხდაძატიი აჰაზა,—ასოციალიზმ. (ინაროუნჷ ანაჰეინჷჟარა-ჟუა). აბრი აჰაზა პრინციპ შათას იამოლჷ იშოჟჷდჷრჷა ეიფჷშ, აბრი აჰოჷრმჷლა: „დოჷ-სჷ იყნეტი იარა ილოლ ალა, დოჷსჷ იზჷ იარა იააფსარალა“. აბრი აჰაჟტ, ასოციალიზმ აყა-წარა აჰაჟტ ანნარფჷშოჟჷ აკუჷდამი ჰარა ჰკონ-სტიტუცია? იარა აბრი ეიფჷშ ჰნაჰაჟჷ იააგანჷ იჰამოლუ აყნჷ აკუჷდამი იარა აკონსტიტუცია ანაშაჟუგულანაშოა? ჰიარა ათახჷმ, იანუთოლჷ. იანუთოლჷ იზბან აკუზარ, სსსრ აზჷ, ასოცია-ლიზმ იყაწოჷ, უაჟჷ ინაჰაჟჷ იაიგანდოლუ აკჷ აკუნჷ იყოლჷ.

ანა ასოვეტ უაჟილარ მაკჷანა ირჷლდმჷრ-შოჟჷ აბრი აჰოჷრმჷლა: „დოჷსჷ იყნეტი იარა ილოლ ალა, დოჷსჷ იზჷ—იითახჷლ ალა“ ჰია პრინციპ ზადარანჷ იზმოლ აკომმუნიზმ აჰაზა ეიჰაზრადა აყაწარა, ჰათხდაყა იარა აბრი აყა-წარა, აკომმუნიზმ აჰაზა ეიჰაზრადა აშაჟურგ-ლარა რნაჰაჟჷ ააგარა გუთაკჷს იშოჟჷმოლუგდჷ. იალშოჟოლუ ნას, იარა აბრი, მაკჷანა იყაწანჷ იჰამამ, იყალარანჷ, ჰათხდაყა ჰნაჰაჟჷ იაიარა-ნჷ იყოლ აკომმუნიზმ აჰაზა ეიჰაზრადა აჟჷ ჰარა ჰკონსტიტუცია აშაჟურგულარა? მაჰ, იალ-

შორმ, იზბან აკუზარ, ჰარა, სსსრ აზრ, აკონსტიტუცი-
ნიზმ აჭაზა ეიჭაბურაძა მაკაანა იყაწამ, არი
ნახეს, ჰათხაყა იყაჭწარანე იყოუ აკოუბ. იალ-
შორმ იარა აკონსტიტუცია პროგრამმახარც,
მამზარგდე ჰათხაყა ჰნაპაჭუე იაგაშა რზე
იდელარაციხარც ათხემზარ.

აბასოუბ იშოყოუ იახატიი ჰოლურეხ აამ-
თაზე ჰარა ჰკონსტიტუცია ჰიააქუას იამაქოლუ.

აბასალა ჰკონსტიტუცია ჰოუც აპროექტ—
ჰაზხესხოლუ ამჰა ზეგდე ჰნაპაჭუე იაგახოლუ
ზეგდე ირეიხშალანე იყოუბ. აბასალა უი, აუს
აჭუე ჰნაპაყნე იაგახოლუ, იყაწანე იყოუ რრე-
გისტრაციარა, უსფყარათჟრალა რშაქურლუ-
ლუარა აკუნე იყოუ (აგუგუაჰია ანაპეინყაარა-
ქუა) აბრი აუბ სსსრ აკონსტიტუცია ჰოუც აპრო-
ექტ ზეგდე რათხაძაგდე იზლალკაახაშთანე ჰე-
ლანე იალოუ.

ანავს აბურჟუაზიატი ტიღლაქუა რკონსტი-
ტუციაქუა იანაკუზაალაკგდე იშაქუდერგელოიტ
აკაპიტალისტი შაქუგელაშა ფგარა ზქუმ აკე
აუბ ჰია იაზუთხაძანე. შათა ხადარას უბართ
აკონსტიტუციაქუა ირემოლუ აკაპიტალიზმ აპრინ-
ციპქუა როუბ, აკაპიტალიზმ აშათა ხადარაქუა
როუბ: ადგელქუა, აბნაქუა, აჭაბრიკაქუა,
აზაუადქუა, უბას ეგდერთ ამერუგაქუეი აარზ-
გაქუეი რხაზ-ხატირა; აუავე ილა აუავე ეკს-
პლოატაცია იზურა, აეკსპლოატატორციეი, ეკს-
პლოატაცია ზზერუეი, რეყაზაარა, აზემჰატიი-
რახა აუაჟილარ რეიჰარავდაკ აჯაჟილარ ეგდრე-
მამზარა, ეგირახაყა—აუაჟილარ რეიწარავდა,
ეგდრემუქოლ რქააჭურა; აბას აბართ რეიფშო
ეგდერთგდე. ურთ, აბართ ირეიფშოქოლუ აკაპი-
ტალიზმ ეგდერთ აშათაქუეი როუბ იზქუგე-

ლოლუ. ურთ, დარა აბართ რენდერეშოუეიტ,
ურთ, იარა აბართ უსფყარათჟრალაგდე იშაქუ-
დერლულუოიტ. სსსრ აკონსტიტუცია ჰოუც
აპროექტ, უბართ ირეიფშოქუა აკაპიტალი-
სტი შაქუგელაშა აქუხრეი, სსსრ ასოცია-
ლისტი შაქუგელაშა აიაირა ახაგაზი რეყნე
აუბ იახაშაქუგელოლუ. სსსრ აკონსტიტუცია
ჰოუც აპროექტ ხადარატი შათას იამოლუ ჰნაპა-
ჭუე იაგახოლუ, იყაწანე იჰამოლუ ასოციალიზმ
აუს ხადარაქუა, ასოციალიზმ აპრინციპქუა: ად-
გელქუა, აბნაქუა, აჭაბრიკაქუა, აზაუადქუა,
უბას ეგდერთ ამერუგაქუეი აარზგაქუეი სო-
ციალისტი მაზარანე რეყაწარა; აეკსპლოატა-
ციეი აეკსპლოატატორტი კლასსქუეი რწხუაფ-
წარა, აუაჟილარ რეიჰარავდაკ რჩირარეი, აი-
წარავდაკ რქააჭურეი რათერხძარა; აუსურთა-
ლარა აქუხძარა; აზერაათესარა, „ეგდრემუა ეგიმ-
ქააიტი“ აჭორომულა ალა აუსურა ზელშოონე
უავეტიოვსას იყოუ ზეგდე რზე იუალნე, იხედნე
აყაწარა. აზერაათესარა აზინ, დარაჟიაკ ალა
იუჰიოზარ, უავეტიოვსას იყოუ ზეგდე გარანტია-
ლა აუსურთა რეთარა; აფსშარა აზინ; აწარა
აზინ; აბას აბართ რეიფშო ეგდერთგდე. აკონ-
სტიტუცია ჰოუც აპროექტ აბართი, აბართ
ირეიფშო ასოციალიზმ იატიქოლუ ეგდერთი
რქუე აუბ იახაშაქუგელოლუ, იარა აბართ ანნარ-
ეშოუეიტ, უსფყარათჟრალაგდე იშაქუნარლუ-
ლოიტ.

აბასოუბ იშოყოუ აკონსტიტუცია ჰოუც
აპროექტ ჰედას იზლალკაახაშთანე ავბა იამოლუ.

ანავს. აბურჟუაზიატი კონსტიტუციაქუა
ჰოუც აპროექტ იგუნკელან აუბ იშოცო, დარა ზლა-
შაქუგელოლუ; აუაჟილარ ჰჰიატიე ეიქუმშიო აკ-

ლასსქუა რელა იშუგოუ, აბეიარა ზეკუ აკლას-
სქუეი, ეგდგემ აკლასსქუეი რელა იშუგოუ,
აჰიენთქარრა ამირაჰუ იაილაკა იარბან პარ-
ტიზაალაკგდუ აუააჟილარ აჰიენთქარრატი ნაპ-
ხგარა (დიკტატურა) რზურა უეიზგდუ-უეიზგდუ
აბურჟუაზია იშურტიზააშა, აკონსტიტუცია-
გდუ ზერთახუ აუააჟილარტი ფყარაქუა ამალ ზეკუ
აკლასსქუა ირზეილდუ, ირთახუ იშაქუნარლუ-
ლუარც აკუნე იშუგოუ.

ჰაუააჟილარ რჰუ შთა უაჰა იყადამ ზჰიარტი
ეიქუმშიო აკლასსქუა, აუააჟილარ ეიმაბზიაქუოუ
კ-კლასსკნე, — აუსუციეი ანხაციეი რეკლასსქუა
რაკუნე იყოუ, აჰიენთქარრა ამირაჰუგდუ აჯა-
კლასსქუა როუბ ხდუძიალა იგელოუ, აუააჟილარ
აჰიენთქარრატი ნაპხგარა (დიკტატურა) აზურა
ზნაპაჰუ იყოუ — აუააჟილარ რჰუ აფხაგელარა
ზმოუ აუსუცია რკლასს აუბ, აკონსტიტუციაგდუ
ზერთახუ აჯაჟილარ ირთახუ, ირზეილდუ აუააჟი-
ლარტი ფყარაქუა რშაქურლულუარაზე აუბ.
აბართ როუბ სსსრ აკონსტიტუცია ჰუც აპროექტ,
აბურჟუაზიატი კონსტიტუციაქუა რელემგაა
იზნელწუა.

აბასოუბ იშუგოუ აკონსტიტუცია ჰუც
აპროექტ ჰედას იზლალკაახაშთანე ანთა ია-
მოუ.

ანავს. აბურჟუაზიატი კონსტიტუციაქუა
ჰუმთდაკუა იგუნკელანე აუბ იშუცო, დარა ზლა-
შაქუგდოლუ: ამილათქუეი, არასაქუეი ზინლა
ეიყარანე იყალარც ზალშოშ, აზინ-ნაგდა ზმოუ
ამილათქუა გყოუბ, იყოუბ აზინ-ნაგდა ზმამ ამი-
ლათქუაგდუ, დარა აბართ რნავსგდუ ამილათ-
ქუეი, მამზარგდუ არასაქუეი რზე ანთატიი აკა-
ტეგორიაგდუ გყოუბ, იაჰჰიავ აკოლონიაქუა რჰუ.

ართ რზინქუა აზინ-ნაგდა ზმამ რზინქუა რეწკსგდუ
ეიწოუბ ჰია. არი იაანაგო, აბართ აკონსტიტუ-
ციაქუა ზეგდუ რშაპე ინარკნე ინაციონალისტ-
ტიქოუბ, დარაჟიაკ ალა იაჰჰიოზარ, აჰრა ზუა
ამილათქუა ირკონსტიტუციაქოუბ ჰია აუბ.

აბართ აკონსტიტუციაქუა ირეიფშუმკუა
სსსრ აკონსტიტუცია ჰუც აპროექტ ზენდა ინაგ-
დაძანე ინტერნაციონალტიუბ. უი იანხაქუგდ-
ლოუ ამილათქუეი არასაქუეი ზეგდუ ზინლა
რეიყარარაჰუ აუბ. უი ანხაქუგდოლუ ცია-
ფშტილდა აუაა ანეიფშუმ, მამზარგდუ ბზშია-
ლა, კულდტურალა იანეიფშუმ, მა ჰიენთქარრა
ჰორალა იანეიყარამ, იარა უბასგდუ ამილათ-
ქუეი არასაქუეი რზეჟარა იყოუ დარა ეიფ-
შუმრაკ იარბანზაალაკგდუ ალა — ამილათქუა
ზინლა რეიყარამრა უაჰე იალარიქიარც ანხა-
ლემშოლ აყნე აუბ. ანკა იზთაგელაზაალაკგდუ,
უაჟიე იზთაგელაზაალაკგდუ, ამი რემოუბ, მამ-
ზარგდუ მჩლა იკუადოუბ ჰია ინეილემნდაკუა —
აუააჟილარ რზეზაზარაჰუ აკუზააიტ, აჰიენთ-
ქარრატი ბზაზარაჰუ აკუზააიტ, აკულდტურაჰუ
აკუზააიტ, ზეგდუნჯარა ზინლა ეიყარანე იყაზა-
როუბ ამილათქუეი არასაქუეი ზეგდუ ჰია, აბრი
აყნე აუბ უი ანხაქუგდოლუ.

აბასოუბ იშუგოუ აკონსტიტუცია ჰუც
აპროექტ ჰედას იზლალკაახაშთანე იამოუ
აუშბა.

აკონსტიტუცია ჰუც აპროექტ ჰედას იზ-
ლალკაახაშა ანუბა იარა ინაციონალისტ-
ინაგდაძანე აღემოკრატიზმ წაბერგ აუბ. აღე-
მოკრატიზმ აზე აბურჟუაზიატი კონსტიტუცია-
ქუა კ-გუფანე უაჰე იშუარც აუეიტ: აკონსტი-
ტუციაქუა გუფა აუაატიოვსა ზინლა რეიყარარა-

ქუეი, აღემოკრატტი ხაქუითრაქუეი მა იაახტ-
ძანე იათერხუეიტ. მამზარგდე აკე იათსაძამკუა
აყნენძა ინარგოიტ. ეგი აგუფ აყნეტიი აკონ-
სტიტუციაქუა აღემოკრატტიი უსქუა ირეილა-
ჰანე ირედერკელოიტ, უიმოუ იაგდრელაჩ-
ხუოიტ, ახა იარა აბრიაცუე უბრი ეიფშე ახჰიაა-
ქუეი, აჰიაა ათაკრაქუეი რერთოიტ აღემოკრა-
ტიი ბინქუეი ახაქუითრაქუეი ფშერადანგდე
იააყალოიტ. ურთ ალხრაჰუე ბინლა აუატიე-
ვსა ზეგე რეიყარარა ატიე რჰოოიტ, ახა იარა
უბრაწიყა ურთ აბინქუა ააიწარტიუეიტ ჯენჯ-
ნხარალუეი (*оседлостью*) წარა ცენზლუეი,
დაჩუაკე აკუმ მამზარა ცენზლაგდე. ურთ ირ-
ჰოოიტ აუატიევსა ბინლა ეიყაროლუჰ ჰია, ახა
იარა უბრაყაწიყა იაცერწოიტ არა აჰისა
ალამ, იალაზარგდე უიყარაწიყა ინაგძაძანე
იყამ ჰია, უბას აბართ რეიფშე ეგდერთგდე.

სსსრ აკონსტიტუცია ჰუეც აპროექტ ჰედას
იზლალკაახაშუანე იყოლუ, იარა დარა აბართ
ახჰიაარაქუეი, აჰიაა ათაკრაქუეი (*ограничения*)
ახამამ აუჰ. უი აზე იყამ იაკტივუ, მა იპასი-
ვუ ჰია აუატიევსა რშუარა, იარა აზე აუატიე-
ვსა ზეგე აკტივქუოლუჰ. უი იადნაკელადომ ახა-
ციეი აჰისეი რბინქუა აგალა ეიფშეშემკუა, უი
იმამ არა „დაჯენჯუჰ“, „დაჯენჯუმ“ ჰია, ამალ
იმოლუჰ, ამალ იმამ ჰია, აწარა იმოლუჰ, აწარა
იმამ ჰია აილუხრა. უი აზე აუატიევსა ზეგე ბინლა
ეიყაროლუჰ. მამზარალა დბეიფშეროლუ, მილათლა
დბეიუოლუ, დხაწოლუ დეტჰივსუ, მაწურას დზ-
ლოლუ, აბართ რელა აკუმ აუატიევსა აუატი-
ლარ რჰუე გელართას იმოლუ ზლაგუართო, იარა
ილოლუი, იათესარა ზეიფშეროლუი რელა აუჰ.

აწეხუტიან, აკონსტიტუცია ჰუეც აპროექტ
ჰედას იზლალკაახაშუა დაჩუაკე. აბურჟუაზიიტი
კონსტიტუციაქუა იანაკუზაალაკგდე უბართ
აუატიევსა რჰოორმატი ბინქუა აშიყუ ინანწანე
იააყაწლოიტ; მამზარ უბართ აბინქუა ზლანარ-
გძაშუა ჰია, რხე იზლადერხუაშუა ჰია აკე უსს
იააყარწადომებტ. აუატიევსა რეიყარარა აბინ
ატიე რჰოოიტ, აკაპიტალისტციეი აპომეშიციციეი
აუატიელარ რჰუე აბეიარეი აპოლიტიკა-ამჩი
რემანაწე, აუსუციეი ანხაციეი უბრიგდე ეგდერ-
თგდე რემამკუა იყანაწე, აფხდატიიქუა ეკსპლოა-
ტატორციანე იყანე, ეგდერთ ეკსპლოატაცია
ზზეროლუ რაკუნე იყანაწე, ახაზენი აუსუვი იანა-
კუზაალაკგდე ეიყარაწიყანე, აპომეშიციციეი ან-
ხავი ეიყარაწიყანე იშოზყამლო ატიე რგუა-
ლადერშიადომ. მამზარგდე დერვაგდებ ირჰოოიტ:
აქია, აიზარა, აკდუფხ რქუითრა ატიე, ახა აუ-
სუცია რკლასს რეიზარაქუა ახდუარწაქუაშუა
ახატივენქუა რემამკუა, ატიზოგრაჰია ბზია, ირგზ-
ხაშუა აქაად, უბას ეგდერთგდე რემამკუა ართ
ახაქუითრა აქიაქუა ზეგდე, აუსუცია რკლასს
აზე აფშუა იაგაზ აქიანე იშოზყოლუ ატიე რგუა-
ლადერშიადომ.

აკონსტიტუცია ჰუეც აპროექტ ჰედას იზლალ-
კაახაშუანე იყოლუ, აუატიევსა რჰოორმატი ბინ-
ქუა აშიყუ ანწარაჰუე მაცარა აყნე იმანგელაკუა,
აუს ზეგდე ღიანე უბართ აბინქუა აგრეჟდან
იროლურაზე აგარანტია ახდერნათო, უბართ აბინ-
ქუა ზლანარგძაქუაშუა ამერუგაქუა ახდერნათო.
უი, აუატიევსა ბინლა რეიყარარა ბაშუა ირგ-
ლანაჰიაადომ, აეკსპლოატაცია არეჟთიმ აქუხძარა
აქაქტი, აუატიევსა აეკსპლოატაცია აყნეტი
ახაქუითრა რეთარა აქაქტი უსფყარათჟარალა

აშაქურლულუარალა იაგდენანაგძორი. უი, ახე-
რაათსარა აზინ რეთარა ბაშა ირელანაჰიადომ,
იზლანარგდაშაგდუ რნათორი, ასოვეტ უააჟი-
ლარ რჰუ აკრიზის აყამლარეი, აუსურთადარა
არძრეი უსფყარათჟრალა აშაქურლულუარალა
ინანაგძორი უი, ადემოკრატიტი ხაქურთრაქუა
ბაშა ირელანაჰიადომ, იზლანარგდაშა იათახ-
ქულუ ამარუგაქუაგდუ რნათორი უსფყარათჟ-
რალა იშაქურლულუანუ. იარა უბრი აყნუტი აუბ
აკონსტიტუცია ჰუც აპროექტ ადემოკრატიზმ
„იანაკუბაალაკტიი“ ადემოკრატიზმ აკუმეჟა,
„იააბახდაც“ ადემოკრატიზმ აკუმეჟა ისოცია-
ლისტი დემოკრატიზმნუ იზბუოლუ.

აბასოჟი იშოჟყოლ სსსრ აკონსტიტუცია ჰუც
აპროექტ ჰუცდალა, იზლალკაატიხაშაქუანგდუ
იამაქუოლუ.

სსსრ ანხამჟაჰი აუააჟილარ რპოლიტიკატი-
ბზაბარატიი 1924 შოჟჟუსა ინარკნუ 1936 შოჟ-
ჟუსანდა იყალაქუაბ აითაკრაქუეი, ფხდაყა ცარა-
ქუეი აკონსტიტუცია ჰუც აპროექტ იშოანჟ-
შოჟა აბასოჟი.

IV

აკონსტიტუცია აპროექტ

აზი აბურჟუაზიატი კრიტიკა

აკონსტიტუცია აპროექტ აბურჟუაზიატი
კრიტიკა აზი აჟიქუაჟ.

აბურჟუაზიატი ტიზმდგელ კდუფხა, ჰკონ-
სტიტუცია აპროექტ იახერჰიადუა, ჰიარას იათა-
ხეჟი, ბაყა ყალალაკგდუ ალა ინტერესს უაჟ
იკრატოჟ იყოლუ. ატიჟი ჰიენთქარაქუა რჰუენ-
ტიი აკდუფხა აბურჟუაზიატი ტიზლაქუა რყენ-
ტიი ეიუ-ეიუშოჟი აჟილარქუა რგუ იანაგაქუო
ახდერჰიო აყნუტი ჰარა ჰკონსტიტუცია აპროექტ
უბართ იახერჰიადუ, აკრიტიკა იახერჟი ჰნავსნუ
სარკუ იქუნაგამ.

აკონსტიტუცია აპროექტ ატიჟი ჰიენთქარა-
ქუა რჰუენტიი არეიაკციატი კდუფხა აყნუნდა
ინანავ რათხადა იზქურკზ—უბრი აკონსტიტუ-
ცია აპროექტ ატიჟი დმერდამარკუ აკუნ. სარა
არა უაჟი სზხციაჟიო ეიჰარაკ არეიაკციარა
ზლოლუ აქაშოისტტი კდუფხა აუბ. ართ აკრიტიკ-
ცია გუფჟკ, აკონსტიტუცია აპროექტ რზბჟ
აქუდმერგარ, უი აპროექტ ადუნეი აჰუ იყადა-
მუხშია ეგდუყადამშია ატიჟი რუმჰიადარ იაჰა ეილ-
სუ ირუფხაძეიტ. აბას არი ათჟშოამჰიარა კრი-
ტიკამ ჰია ზგუ იანაგარაგდუ დყალაბ. ახა არი
წიზერგდამ. აბჟ აქუმერგარა მეტოდგდუ თიამ-
შია ჰუცდალუ იშოჟყოლ ალა კრიტიკატი ჟორ-

მოუპ. წოუპ, არი ბზამეყუროუპ, იჩჩარხუროუპ, ახა უეიზგდე კრიტიკატი ჭორომოუპ. (ზეგდე ჩჩოიტი, ჩნაპქუა ეინჯრუჟოიტი). ახა აქუჭუძმთრა ამეტოდ ეგდერზალემხოტი ურთ. აწჯხუტიანუ ურთ რეკლაპან ადმერტერ ფსეხუა რმოუიტი, ეგდა ლახეიქუწარაგანუ ირზყალაზარგდე სსსრ აკონსტიტუცია აპროექტი იყაწანუ იშოყოლუ, აყაწარა აჭოგდე იმააგელაკუა, ჟილარ რეხშოჯუ რახდაქუნამგო იშოდოქუნაწოგდე აღუნეი აჭოჯ ზეგდე ირაპარტი ირემჰიარ ფსეხუა რმოუიტი. უაჰაგდე იშოფაყალოზ, იზბან აკუზარ, აღუნეი აჭოჯ იყოლუ აუააჟილარ ირჰიო ჰია აკე, აიაშთა ზღერუაზარც ზთანქუოლუ აგაზეთქუა, აშიყუქუა ირჯთხდო ჰია შოლუკე, ზეტსუ თოლუ აუაა, ურთ აკერაამთადა იჟანუ უაჰე იმაზარაცუ ზალშოომ. ეიჟარულა ხარა უზცომ.

აკრიტიკცია ავბატიი აგუფუ აკონსტიტუცია აპროექტი იყაწანუ აღუნეი აჭოჯ იშოყოლუ იაქუშთა-ჰათუპ, ახა ურთ აპროექტი აიაშთაზ კონსტიტუ-ციატი პროექტემ, აუაა რჟაგას, მანევრკ აყაწა-რაზე რაფშარგაზ აკოლუ, ბაშთა ქურგულროლუ. ქდაად ბაშოლუპ ჰია იფხდაძანუ ჟილარ უი აყა-რა ინტერესს ირკეშთა აკე აკუმ ჰია აუპ იშთა-ხუაფშოუა. ურთ აბასგდე ნაცერწახოუეიტი, უი აწკეს ეილდეუ აპროექტგდე აყაწარა სსსრ იალ-შოახოუაზმა, იარა სსსრ ახათაგდე ჰიუნთქარრა-ძამკუა, იანეიჰახა-იანეიწახა — უს ბაშთა გეოგრა-ფიატი დერგოლუპ (ზეგდე ჩჩოიტი), ზნკე უი, იან-ჰიუნთქარრამხა, იარა აკონსტიტუციაგდე ზ-კონ-სტიტუცია წაბერგხაძომ. აბრი ეიფშო აკრიტი-კა ყაზწაქუო რზე ტიპნუ ხათანრაკრა რზბუა აკუნუ იყოლუ, არი იაგდა იჯაწიშარგდე, გერმა-ნიაციი აჭიციოზ „დეიტშოე დიპლომატიშო-

ლორესპონდენტ“. არი აჟურნალ იათურყა-წიყდანუ იაჰიოიტი სსსრ აკონსტიტუცია აპროექტი ბაშთა ქურგულროლუ, ეიჟაგოლუ, „პოტიომკინ იქეთოლუ“ ჰია. უი გუჰარაკგდე აზმუდაკუა იაჰიოიტი სსსრ ჰიუნთქარრამხა ჰია, „იარა უს გეოგრაფიატი დერგა ეილგააგანუ იყოლუ აკოლუ“ ჰია (ზეგდე ჩჩოიტი). იარა უბრი აყნეტი სსსრ აკონსტიტუციაგდე კონსტიტუცია წაბერგოუპ ჰია უაჰე იზტხდაძომ.

უაჰე ირზიჰიარზეი ნას აბართ რეიფშო, იაჰ-ჰიამ აკრიტიკცია რზე?

აურეს შიყუჰუ დუ შჩედრინ ილაკუაჟიბჟქუა რუაკე აჭოჯ ივიტი ხარა იზმსუცქუაზ, მდერძაკ, ახა უაჰე იშოიმბაცალა ზხე იაქუგულოუაზ, აკე იაზნემკელოზ ხემდერ-ბზამეყუ — ბიუროკრატი ითქმშია, აბრი აბიუროკრატი „ინაპ იანგზ“ აოზ-ლასტი აჭოჯ ზექაჰულა აუაა ნერწიანუ, რექალაქე-ქუა ჟიბა-ჟიბალა იბელნუ, „აიჭოკაარეი ათენჩი-რეი“ ანშაქუირგულა დნაფშოზზარ ნახახი, — ანაძარაჭოჯ, ჟილარ ელაზგო ხაქუითრაქუაკ ახე-რემოლუ, დაჩთა მეტოდქუაკ რელა აჰიუნთქარრა ალსქუა ახდერბო, ჰიარას იათახუზეი, რაციაკ იმერგანუ იყამ ტიგლაკ — ამერიკა ილაფშო ნაქუ-შიეიტი. არი აბიუროკრატი ილაფშო ამერიკა იახააქუშია, დარა იაირციემელხან ჰოააითიტი: ზაკუტი ტიგლოუზეი აბრი, იაბანტიააი იარა, იარბანუ აბრი ატიგლა გყაზარაცუ იაქუითზ-ტიგზ. (ზეგდე ჩჩოიტი, ჩნაპქუა ეინჯრუჟოიტი). ჰია-რას იათახუზეი, არი ატიგლა შოჯყაზ უაჟიუ აფ-ხდა, აკერ შოქუესაქუა რაფხდა მაშიერშოაქუ ირბეიტი, ახა უი ახაბარ უაჰე იმბარაზე იალემ-შოარი იარა ნაყ აითანხზარა? (ზეგდე ჩჩოიტი). აბრი იჰიან, არეზოლიუცია ნაქუიწეიტი: „დ-

რვეგდებ ეითახვატიუბ ამერიკა!“ ჰია (ზეგდ ჩიოიტ).

„დეიტშე დიპლომატიშე-პოლიტიშე კორ-
რესპონდენც“ აჭუნტიი აჭციაგდ*), სარა სგუა-
ნელაგდ აძ აჭ-ციკუბარკ რეიფშე შჩედრინ
იბიუროკრატქუა ეიფშეუბ ჰია აუბ სშეჯოუ.
(ზეგდ ჩიოიტ, რგუ იახუანე ანაპეინყდარა იალა-
გაეიტ). ურთ აჭცია რელა ამსა ხნაწახეიტ სსსრ.
ადუნეი აუსუცია რკლასს რხაქუითრაბე რუსურა
რგუაჰიარა იაბერჰაუა, აუსუცია რკლასს ალაცია
ერააპკაუა 19 შოქუსა, აციემბარკერა ეიფშე
ილაშოლ იგლოლუბ სსსრ. იარა უბრი, სსსრ,
იშეჯიბოლ ეიფშე ბაშა იყანმოლუ იაგაბჰაუა-
ბაბ, იაგაბჰამოლუ იარა აუსქუაგდ ბზიანე
ინანაგდობაბ, აუსქუა იბზიანე ანაგდარამოლუ,
აჟილარქუა რეხშეჯე ზერწარუა, აგუაყრა ითა-
გლოლუ აკლასსქუა რხაქუითრა აგულერთა რე-
თო აკონსტიტუცია აპროექტგდ ყანაწაბაბ.
(ანაპეინყდარაქუა). რგუ იბლალემსრეზეი ნას
გერმანიატიი ოჭიციოზ აყნეტიტიი აჭცია?*)
იბაკუტი ტიელოლუბეი არი ჰია აჰიჰიარა იაჭრუბ
ურთ, იაქუითრბტიედა აბრი ჟეაბარაც? (ზეგდ
ჩიოიტ). 1917 შოქუსა ოკტიაბრ აბე იაადერ-
ტებარგდ, უაჟიშთარნახეს იარა ახაბარ ჟეა-
ბარც, იბალემშოლბეი ნას ეითაჰარკრაბე? აბრე-
გდ რჰიან იაგანაქურწეიტ: დერვაგდებ ეითა-
ხვატიუბ სსსრ ჰია, ჟილარე ზეგდ ირაჰაუა
ირელაჰიბაბაიტ სსსრ ჰიენთქარრანე იშეჯამ,
სსსრ უაჰა დ. ჩ. რაკე აკუმკუა გეოგრაფიატი ბაშა
დერგანე იშეჯოლუ ჰია! (ზეგდ ჩიოიტ).

*) господа.

დერვაგდებ იხვატიუბ ამერიკა ჰია არეზო-
ლიუცია ანაქუიწა აშთახე შჩედრინ იბიუროკ-
რატ, იარა ზენდა დემდერნე დშეჯაბგდ, უეიზგდ,
იყან ადერგა აელემენტქუა იარა ილაქუაბ ააიზ-
განე, იგუანელა აბას იჰიეიტ: „ახა არი სარა
ისელშოლ იყამ ჰია სეყოლბეი“ (ზეგდ აუერეჯ-
ჰია ჩიოიტ, აგუგუაჰია რნაპქუა ეინერეჟოიტ).
ჰიარას იათახუბეი მა ურ, მა ეგი აჰიენთქარრა
ქადადლა აქუხრა“ რელშოლიტ, ახა აჰიენთქარ-
რა აქუხრაწიყა ატიე აჭრე ურთ „არი დარა
ირელშოლ იშეჯამ“ აყნენდა რდერერტი ეიფშე,
სარა სგუანელა გერმანიატიი ოჭიციოზ აყნე
აუს ზუა აჭცია ირემოლუ რეხშეჯე ნადაპ ჰია სეყამ...
(ზეგდ აუერეჯჰია ჩიოიტ, აგუგუაჰია რნაპქუა
ეინერეჟოიტ).

სსსრ აკონსტიტუცია ბაშა ქურგულროლუბ,
„პოტიომკინ იქთოლუბ“ ჰია უბას ეგდერთგდ
ირჰიაქოლ რტიე აკუბარ ურთ რცენხურას სარა
იდსერბარც სთახენ უბრი აცენხურა ზხალა იბ-
ჰიამშა იაარეშენე იშაქურგლოლუ ჭაკტქუა.

1917 შოქუსაბე სსსრ აჟილარქუა აბურ-
ეჟუაზია ექუცანე აპროლეტარიატ რდიკტატუ-
რა შაქუდერგელტ, იშაქუდერგელტ ასოვეტ
მირა. არი ჭაკტუბ, იქურგულრაბამ.

აბრი ანავს, ასოვეტ მირა აპომეშჩიკცია
რკლასს ექუხნე 150 მილლიონ გეკტარ ინარეი-
ბანე აპომეშჩიკცია რადგელქუეი, აკაბენ დგდელ-
ქუეი, ამონასტერ დგდელქუეი ანხაცია ირნა-
თეიტ, არი — დარა ანხაცია უაჟირაანდა ირეწანე
ირემაბ ადგდელქუა რხენდ. არი ჭაკტუბ, იქურ-
გულრაბამ.

აბრი ანავს, ასოვეტ მირა აკაპიტალისტქუა
რკლასს ექუცანე, აბანგქუეი, აბაუადქუეი, აიხა-

მკაქუეი, უბას აბართ რეიფშე ეგდერთ აარზგა-
ქუეი რემზნე, ისოციალისტ მაზარანე იყაწანე.
ანაპლაკქუა რხელაფშეცისას იქუნარგელტ აუსუ-
ცია რკლასს აყნტი ეილდუზ აუაა. არი ჭა-
ტუბ, იქურგულრადამ. (აკრამთაძა რნაპქუა ეინ-
რუფონ). აბრი ანავს, სოციალისტტი ჰასაბლა,
ტენნიკა ჭოვცლა აპრომეიშელენნოსტი აქთ-
ნამვეი ეიჭოკაანე, ასოვეტ მირა აბრი აყნე იკელ-
ნაგვეიტ: სსსრ აღდგელ აქუაარზხრალა იაათა-
გალო ჰაარზხ, აიბაშრა ყალაანდატიი აარზხრა
აასთა აყარეი აბჟეი რელა ეიჰანვეიტ, ჰ-ინდუ-
სტრია აპროდუკცია აიბაშრა ყალაანდატიი აინ-
დუსტრია აპროდუკცია აასთა ბჟენტი რელა
ეიჰანვეიტ, ჟილარ რჟეიდა აიბაშრა ყალაან-
დატიი ჟილარ რჟეიდა აასთა ფშენტი რელა
ეიჰანვეიტ. აბართ ზეგა — ჭაქტქუოუბ, იქურ-
გულრადამ. (აკრამთაძა რნაპქუა ეინრუფონიტ).

აბრი ანავს, ასოვეტ მირა აუსურთადარა
ექუნანხვეიტ, აბზაზარაჭოგდ იმვაფანაგვეიტ ახ-
რაათსარა აზინ, აფსშარა აზინ, აწარა აზინ,
აუსუციეი, ანხაციეი, აინტელლიგენციეი რეზბა-
ზარეი რკულდტურეი ზლოვიდდტიხაშრა აუსქუა
ეიქუნარშიეიტ, იყანაწეიტ ზეგდ ირზეიფშოუ
იიაშოლუ, ეიყაროლუ ალხრა აზინ იყოლუ შათას
იათანე აუაატოვსა მადა აბჟე ართო. აბართ
ზეგა — ჭაქტქუოუბ, იქურგულრადამ. (აკრამ-
თაძა ანაპეინყდარაქუა).

აწეხუტიანდა, სსსრ აუაატოვსა ირნათეიტ,
ზეგდ ეიცვრდერუა აჭაქტქუა რრეგისტრაცია,
უსფარათეჟრალა იშაქუზრდულუო, იყაწანე
იყოლუ, ჰნაპაჭოუ იააგანე იჰამოლუ რრეგისტრაცია
უსფარათეჟრალა იშაქუზრდულუო, იქურგულ-
რადამ აკონსტიტუცია ჭოვც აპროვეტ.

საზწაავუბ, „პოტიომკინ იქტაქუა“ ჰია გერ-
მანიაციი ოჭიციოზ აყნტიი აპცია ირბარბარ-
ქუო ზეზიოზეი აბართ ზეგა რეშთახე ურთ სსსრ
აბჟე აიაშრა აჟილარ ირცივრდარც აბჟე იაჭოვ-
ზარ, აჟილარ ეილარგალარც, ირჟარც იაშ-
თამზარ.

აბასოლუ იშოვყაქუოლუ აჭაქტქუა. იშოვრჰიო
ეიოშო აჭაქტქუა ეიმაკ-ხჟიანე იყოლუ. უი
დარა აჭაქტქუა რზე ეიჰაგდ ეიცოლუბ რჰიარ
აუეიტ გერმანიაციი ოჭიციოზ აყნტიი აპცია
(ზეგა ჩიოიტ). ახა უბასყან არი აწკეს ირაჰარც
ალშოლიტ ზეგა ეიცვრდერუა აურეს ჟია-ფყა:
„აბზამეყუცია რზე ზაკუან ჯემ“ (ზეგა აყერუ-
ში ჩიოიტ, აკრამთაძა რნაპქუა ეინრუფონიტ).

ახფატიი აკრიტიკცია რგუფვ, აკონსტიტუ-
ციი აპროვეტ აუს დუქუა აკერ შოლოლუგდ
იაქუშოჰათხარც რგუ ითოლუშიაგდ იყოლუ, ურთ
ური უს-ბზიანე ირფხაძოიტ, ახა, იჟიბომა, ურთ
რგუანელა, იარა აკონსტიტუცია იაჰიაქუო ირეი-
ლოლუ აკერ რენაგდარა აგურა რგარატიო იყამ,
რბან აკუზარ, ურთ რენაგდარა უაჟე ილშოლმ,
აქმადლ აჭოგდ ინხარანე იყოლუ. იარფსჰინე
რაჰიოზარ, ურთ სკეპტიკქუოლუ, ურთ ასკეპტიკ-
ქუა ატიოლაქუა ზეგა რჭოგდ იყოლუ.

აბრაყა იჰიატიუბ ურთ რვზცია უაჟიო აღა-
გდ იშოჰანიანოლუ. 1917 შოქუსაბჟე აბოლდშო-
ვიკცია აჰიონთქარრა ამირა ანერგოზ ასკეპტიკქუა
ირჰიონ: აბოლდშოვეიკცია, იზდერუადა, იუა-
ციგდაქუამზარგდ ყალაბ, ახა აჰიონთქარრა ამირა
ურთ ირექუჭორომ, ირეციხზბოიტ. ახა აუს აჭო-
აბოლდშოვეიკცია რაკუმ იბქუმჭოიაზ, იბციხზბგაზ,
დარა ასკეპტიკცია როლუ.

აგრეთაჲს ეიბაშრეი ატიემ ჰიენთქარრაქუა ინტერვენცია ანკარაწოზი რაან ართ ასკეპტიკ-ქუა გუფუკ ირჰიონ: ასოვეტ მჩრა, ჰიარას იათახუზი, იციგდამზარგდუ ყალაპ, ანა დენიკინი, კოლჩაკი ატიემ ჰიენთქარრატიიქუაგდუ ანრეც-ლა იაწადერხარც ალშოიტი. ანა აუს აქუზ აბრაყაგდუ ასკეპტიკქუა რგუ რეიქეიტ.

ასოვეტ მჩრა აფხდატიი ხუშოქუსატიი აპლან შიყულა ჟილარუ იანრულარჰია, ასკეპტიკქუა დერვაგდუხ ასცენა იააქუგულანუ უს რჰიეიტ: ანუ-შოქუსატიი აპლან, ჰიარას იათახუზი, იუს ბზიოლუპ, ანა უი ანაგდარა უაჰუ ილემშოარ ყალაპ, უბას ჰგუ იანაგოიტ აბოლდშოვეიკცია რხუშოქ-უსატიი აპლან ეგდერზალხუამ ჰია. ანა აქაკტ-ქუა იაჰდერბოიტ ასკეპტიკქუა იშოქუქუმჰოიან-ხუშოქუსატიი აპლან ფშე-შოქუსა რელა ინაჰაგ-დეიტ.

იარა აბრი აუპ იჰიატიუ აკონსტიტუცია აპროექტ აზგდუ, იარა ასკეპტიკცია აკრიტიკა იაზერუა აზგდუ. არი აპროექტ შიყულა ჟილარუ იშოარულარჰიაზწყა, აბრა ზედბახუ ჰამოლუ აკრიტიკცია რსკეპსის გუკაჰარა რემანუ, აკონ-სტიტუცია იაჰიაქუო რელა აკრქუა რენაგდა-რაზ რეგუჰარაქუა რემანუ ადრუჰია ასცენაჰუ ეითაქუგულანტ. აბრაყა ჰარა იჰამამ, უბართ ასკეპტიკქუა რგუ ზეზოლ შოეილაჰაუა, უაჰირა-ანდა ირუხდუზ ეიფშო უაჰიგდუ იშოქუხდშოა აგუ-რა ჰაზმერგარა იარბანზალაკა აკუ.

აფშბატიი აკრიტიკცია რგუფუკ, აკონსტიტუ-ცია აპროექტ იაჰილანუ აბას აზერჰიოიტ: არი „არდარანხ ეინაროლუპ“, „აპროლეტარიატ რდიკ-ტატურა მავ აცოკროლუპ“, „აბოლდშოვეიკცია-რრეჰოიმ აქუხდაროლუპ“, იანაგო ჰია. „აბოლდ-

შოვეიკცია არდარაყა იხდენაიტ, არი — ჰაკ-ტუა“, — რჰიოიტ ურთ ეიუა-ეიტემ ბჟელა. აბრი აქუზ ჰელალა იალკაანუ, გუკალა იქუგულოლუ პოლდშოატიი აგაზეთქუეი ამერიკატიი გაზეთ-ქუაქოი როლუპ.

იჰიატიუზი აბართ რეიფშო იყოლუ, იაჰჰიაპ, აკრიტიკცია რზუ?

აუსუცია რკლასს ადიკტატურა ზჰუზ იშა-ქუგულოლუ აბაზა აიწენრა, ადიკტატურა ეიჰა ილასნუ აუს აუა აყაწარა, უბასალა ეიჰა ილუ-ლოლუ აჰიენთქარრატი ნაპზგარა სისტემა აუა-ჟილარო რეთარა, ურთ, — აუსუცია რკლასს ადიკ-ტატურა არდულუარას იმფხდაჰაჰა, იარა არკუა-ტარას, მამზარგდუ უიმოლუ იარა აკაჰრას ირუხნდა-მოზარ ჰრეზწააპიშტ: ირდერუოლუ ნას უბართ აქცია — აუსუცია რკლასს ადიკტატურა ზანდუ იარბან?

ასოკიალიზმ აიაირა შოაგაზ უსუყარათჟ-რალა აშაქურლულუარა, აინდუსტრიალიზაციეი, აკოლლეკტივიზაციეი, ადემოკრატიზაციეი რზუ იჰალოქარშოაზ აუს დუქუა უსუყარათჟრალა რშაქურლულუარა, ურთ რჰუზ იანდუპ „არდ-დარანხ ახდენარა“, უს ანაკუხა, ჰრეზწააპიშტ ირდერუოლუშტ ურთ აქცია არლეი არმეი ზლოეი-ფშოქუ? (ზეგა ჩიოიტ, რნაჰქუა ეინერჟოიტი).

უბართ, აკონსტიტუცია აპროექტ აკრიტიკა აზეზუქუო ინაგდანუ იშოეილაგაზ, იანეილაგაზ აქუგნტი არლეი არმეი იშოქრციეილაგაზ ჰაშომ.

აბრაყა დაჰგუალამშოარ ყალომ „მიოტ-ეილე დუშოი“ ჰია გოგოლდ იიკუზ აქუგნტი აჰთნუ-„მლაბ ხუქუ“ პელაგეია. გოგოლდ იშოიკუზ ალა უი ჩიჩიკოვ იქუჩერ სელიჰან ამჰა ილერბარც დალდგან, ანა ამჰა არლეი არმეი ლციეილაგან,

დაცოფხაშანე დააქუხუეიტ. პოლდშატიი აგაზეთ-
ქუა რყნუტი აკრიტიკციაგდუ იანდცალაკგდუ, ეგდა
რეზინადერზბალოზარგდუ უბრი „მიორტვერე დუ-
შარი“ აყნუტი აჰთნე-„ძღაბ ხუჰე“ პელაგეია ილუ-
მაზ ადერრა ინახგანე ხარა იშოზმცაზ უაჰე
იმჰიარ ფსუხუა ამამ. (ანაპეინყაჩაქუა). იშოგუა-
ლაშიოზარ, აქუჩერ სელიტანგდუ პელაგეია არმეი
არლეი ანდელციეილაჰაშაზ აზე, დირფხაშეიტ
აბას ლაჰიანე: „ეჰ, აშაპე ვიქუაწია... არღა
ანდაკუუ, არმა ანდაკუუ ბეზდერუამ“. სარა სგუ
იანაგორი უბართ ხარა იზმხუცუა ჰარა ჰკრი-
ტიკციაგდუ აბას რაჰჰიარც იანუთოუჰ ჰია: ეჰ,
შიარა აკრიტიკ გუაყქუა... იშოზდერუამ არღა
ანდაკუუ, არმა ანდაკუუ ჰია. (აკერ აამთაძა რნაპ-
ქუა ეინერყაოიტი).

აწუხუტიანდა აკრიტიკცია დარა გუფუჰე.
უაჰიარანდა ზეძბახუ ჰჰიოზ აგუფუ აკონსტიტუ-
ცია აუსუცია რკლასს ადიკტატურა კანაჰე ჰია
ანარა ადერწოზარ, ართ ააჰინე, სსსრ უაჰიე აუხ-
შაქუგულაშაქუა აკემზარაკგდუ ეითანაკდომ, აუსუ-
ცია რკლასს ადიკტატურა იალამგდესდაკუანე
ინაჰუეიტ, აპოლიტიკატი პარტიაქუა რეჰუით-
ტირა ყანაწომ, აკომმუნისტქუა რპარტია სსსრ
ანაპეგარა ზუა პარტიანე უაჰიარანდა იშოჰყაზ
ეიფშო იანაჰეიტ ჰია ანარა ადერწოიტი. აბრი
აჰეჰ აბრი აგუფ ეიუოუ აკრიტიკცია სსსრ აჰეჰ
აპარტიაქუა რეჰუითტირა ანდჰყამ ადემოკრა-
ტიზმ აშათაქუა რერხუანჩაროუჰ იზზჰიოუ ჰია
რეფხადოიტი.

სარა აბრაყა ისჰიარც იაქუნაგანე ისფხა-
დოიტი აკონსტიტუცია ჰეჰე აპროეკტი, იწაბერ-
გეწიყდანე, აუსუცია რკლასს ადიკტატურა არე-
ჟიმ ამი შოამიუ იშოჰნაჰუა, იარა უბასწიყა-

სსსრ აკომმუნისტ პარტია უაჰიე ანაპეგარა
იშოჰაჰა იშოჰნაჰუა. (დუდრაწას ანაპეინყა-
ჩაქუა). აბართ აკრიტიკცია აუაა ჰათერქუა,
აბრი აკონსტიტუცია აპროეკტი იაგნე ირფხა-
დოიტი, ირფხადაგუშააიტი, იშოჰაჰური. ჰარა
პოლდშატიი, არი, აკონსტიტუცია იაბზოუ-
რიუმ ჰია აუჰ იშოჰაჰეზადო. (დუდრაწას ანა-
პეინყაჩაქუა). აპოლიტიკატი პარტიაქუა რე-
ჰუითტირა აკუზარ, ჰარა დარაჰაკალოუჰ არი
უხე აშოჰაჰუაშოჰუა. აპარტია აკლასს იანუთოუჰ,
კლასს აფხა იგელოუ ხუთოუჰ. აპარტია რა-
ცია, ას ანაკუხა აპარტიაქუა რეჰუითტირა ჯყა-
ჩარაიკე ანდალშო ეილაციანე ეიჰაგელოუ
აკლასსქუა, ზინტერესქუა ეიქუმშიო, ზინტერეს-
ქუა ეილაციოუ, იაჰჰიარ აკაპიტალისტციეი, აუსუ-
ციეი, აპომეშიკციეი, ანხაციეი, აკულაკციეი,
ანხიმგაციეი, უბას აბართ რეიფშო ეგდერთგდუ
ანდჰყოუ აუაჰიოლარ რჰეჰ აუჰ. ანა სსსრ ტიჰ-
ლან ჰარა შთა უბართ რეიფშო იყოუ აკლასს-
ქუა, აკაპიტალისტცია, აპომეშიკცია, აკულაკცია,
უბას უბართ რეიფშო იყოუ ეგდერთგდუ ჰაძაძამ.
სსსრ ტიჰლან ჰარა იჰამოუ აჰ-კლასსკ — აუსუ-
ციეი ანხაციეი რკლასსქუა რ-ინტერესქუა რღლა
ართ ზაწა ეილაციამხარა, ბზია ეიბაბაქუო რა-
ქუნე აუჰ იშოჰყოუ. ას ანაკუხა, სსსრ ტიჰლან
აპარტია რაცია ზლაყალაშო იზღუწშო ეგდერ-
ძამ, იარა უბას დარა უბართ აპარტიაქუაგდუ
რეჰუითტირა ზზყალაშო ეგდჰყამ. სსსრ ტიჰლან
პარტია ზაწიჰე აუჰ აშაპჰართა ზმოუ, უი — აკომ-
მუნისტ პარტია აუჰ. სსსრ პარტია ზაწიჰე აუჰ
იყაზარც ზელშოზნე იყოუ, უი — აუსუციეი ანხა-
ციეი რ-ინტერესქუა ადარაჰია ირზქუგულანე
ისიგძაძანე იზზხაიო აკომმუნისტქუა რპარტია

აუბ. იარა უბრი აპარტიადე ართ აკლასსქუ
რ-ინტერესქუა ბზიანე იშახაჩო აგურაგარა ბმა
უავე დეყამ. (დღღრაწას ანაპეინყაჩაქუა).

ირჰიოიტ ადემოკრატია ატიჲ. ახა იზახაძუბი
ადემოკრატია? ეიჭვაგლოუ აკლასსქუა ახდე
ყოუ აკაპიტალისტი ტიჲლაქუა რყნე ადემოკ
რატია, ამჩ ბმოუ რბე აუბ იბდემოკრატიოუ
ამალ ბმოუ აუააჟილარ რეიწარავდაკ რბოუ
იბდემოკრატიოუ. სსსრ ტიჲლან ადემოკრატი
აჟაჟილარ რბოუბ იბდემოკრატიოუ, დარჲა აჟი
ალა იუჰიოზარ ზეგჲ რბე იდემოკრატიოუბ
იარა უბრი იაანაგო უბრი აუბ, ადემოკრატი
აშათაქუა ეილაზგო სსსრ აკონსტიტუცია ჭოჲ
აპროექტ აკუდამ, აბურჟუაზიატი კონსტიტუ
ციაქუა როუბ. იარა აბრი აზოუბ სარა სგუ
იზაანაგო სსსრ აკონსტიტუცია ბაციჲკ აუბ იდ
ემოკრატია ნაგდაძატი კონსტიტუციანე აღუნე
აქოჲ იყოუ ჰია.

აბას აუბ იშოჲყოუ სსსრ აკონსტიტუცია
აპროექტ აბე აბურჟუაზიატი კრიტიკა.

▼

აკონსტიტუცია აპროექტ აზე ილარგალაჲუაჲ აცწარაჲუი არჩუიარაჲუი

შთა, ჰრულაციაჲიან, აკონსტიტუცია აპროექტ
აჟილარ ზეგჲ ახალაციაჲიან, აუაატიჲესა
აპროექტ აბე ილარგალაქუაზ არჩუიარაქუი
აცწარაქუი რტიჲ.

აკონსტიტუცია აპროექტ ჟილარე ზეგჲ ახა-
ლაციაჲიან, იშოჲჟიღოუა ეიფშო, ილარგალა-
ქუიტი, არჩუიარაქუი აცწარაქუი აკერძა. ურთ
ზეგჲ ასოვეტი კდეზხ ალა ჟილარე ირულა-
მიოუბ. დარა უბართ არჩუიარაქუა ხაზ-ხაზ
იბლოჲიფშქუამ ახეზაციოუ აბი, ხაზ-ხაზ იბ-
ჟილაქოუ რულა იახეიყარამ აბი დარა ხ-კატე-
გორიანე იშოზარც ქუნაგან სარა სგუანლა.

აკტიი აკატეგორია ეგდოთ იბლარეიფშოჲ-
ქუა იყოუ უი აუბ, იადნაკლო არჩუიარაქუა
ბქოუ აკონსტიტუცია აუს აკუმ, ჰათხაჲა იყა-
ლაქუაშო აუსფყარათჲრატი უსბართაქუა, აუს-
ფყარათჲრაბე ესემშოაირატიი რუსურა ატიქუა
როუბ. ასტრაბრა აუსქუაკ, აკოლხოზ შაქურგ-
ლორა აუსქუაკ, აპრომეიშოლენნოსტ რჭოიარა
აუსქუაკ აჭინანს უსქუა,—უბას, აბართ როუბ
ბეიჲ რბიო. იშოაბო ალა ართ ბვეზ აუაა აკონ-
სტიტუცია აუსქუი ესემშოაირატიი აუსფყარა-
თჲრა აუსქუი ბლოჲიფშქუამ ეილდმეზგაზაბ.

ხედვითა იარა აბრი აზ, ურთ აუსფარაქუ
რეიზგაკ აკუნე აკონსტიტუცია აყარაბე აუს
ახე რხანე, იზლალშოშო ალა აუსფარაქუა რა-
ციანე აკონსტიტუცია ალაწარა რჩაბერკოტი. ახა
აკონსტიტუცია აუსფარაქუა რეიზგაკ აკუნე
აკონსტიტუცია უსფარა შათოშ, იუსფარა
შათა მაცარანე აუპ იშოყო. აუსფარათე-
რათი უსბართაქუანე ჰათხაყა იყალარანე იყა-
ქუო აუსფარათეშრაბე ესემშააირათი რუ-
სურა ბაწა იათნამხრა, იათნაწოტი აკონსტიტუ-
ცია. დარა აბართ აუსბართაქუა რუსფარათე-
რათი უსურაქუა იუსტიცია ჰასაბლა ბჰე იშა-
ქუდერგელაშა აბაზა რნათოტი აკონსტიტუცია.
აბრი აყნეტი აბართ რეიფშო იყაქუო არჩეი-
რაქუეი, აცწარაქუეი, ხედვითა აკონსტიტუცია
აუს შოზელამ ალა, ჰტიელან ჰათხაყა ეიჭაჰ-
კარანე იყო აუსფარათეშრათი უსბართაქუა
ირაჰთარც აქუნაგოტი ჰია სგუ იანაგოტი.

ავბატიი აკატეგორიანე იფხაძატიუპ ათოუ-
რეხ სპრაგაკტი ელემენტქუა მამზარგდე ასოვეტ
მირა მაკანა იყაწანე იამამ, ჰათხაყა იყანაწა-
რანე იყო ატიე ბჰიო ადეკლარაცია ელემენტ-
ქუა, აკონსტიტუციაჰე იალაზგალარც იაჰ-
ქუო არჩეირაქუეი, აცწარაქუეი. აიააირა
ასოციალიზმ იადერგარაბე აპარტიეი, აუსუცია
რკლასსი, აჯაჟილარ ბეგი უადაზრას აკერ შოქუ-
სა იარეხთერგოზ რტიე აკონსტიტუციაჰე ია-
ნერწარც; ასოვეტ წესრა აწეხუტიანდა იზბკლ-
სრანე აგუ ითოუ, დარაჟიაკალა, ინაგდანე
აკომმუნისტტი უაჟილარ რმაქურგელარა აკონ-
სტიტუციაჰე იანერწარც, — აბასოუპ ართ ეიუ-
ეიტემეჟა ეითარჰიაქუო არჩეირაქუა შო-
ყო. სარა სგუანელა, დარა აბართ რეიფშო

იყაქუო აცწარაქუაგდე არჩეირაქუაგდე აკონ-
სტიტუცია იახაიუამ აყნეტი ნაყ ინეშთაწა-
ტიუა უაჰე ინაპაჰე იაგანე იმოუ. იყაწანე
იყო რეგისტრაცია, უსფარათეშრალა რმა-
ქურდულუარა აუპ აკონსტიტუცია ბახადუ. აბა-
სილა ხადარატი ყაზშანე აკონსტიტუცია იამოუ
არეგაშარც ჰთანემზარ, ანკატიი აუსქუა რთოუ-
რეხტი სპრაგაკქუა რელა, მამზარგდე სსსრ აჯა-
ჟილარქუა იყარწაქუაშა რბე ადეკლარაცია-
ქუა რელა აკონსტიტუცია ჰართირაბე იახუთამ.
არჩი აუს აბე ეგდერთ ამჟაქუაგდე, ადოკუმენტ-
ქუაგდე მამოუპ.

აწეხუტიან, ანთატიი აკატეგორიანე იფხა-
ძატიანე იყო აკონსტიტუცია აპროექტ იშოი-
აშოუ იაბჰიო არჩეირაქუეი, აცწარაქუეი.

აბრი აკატეგორია იატიუ აბართ არჩეი-
რაქუა აკერდა რედაკცია ყაზმოუპ ირემოუ.
უბრი აბე, ართ, აკონსტიტუცია ჰეჰე ატეგსტ
არედაკცია აბურა ზნაპე იანერწაშა არედაკ-
ციატი კომისსია ჰია, სარა სგუანელა, აბრი
იბარა დუ აჰე იალერხეპ ჰია სეყოუპ, უბრი არე-
დაკციატი კომისსია უაჰე ირითარც ალშოტი.

ანთატიი აკატეგორია იადნაკლო ეგდერთ
არჩეირაქუა რტიე აკუმზარ, ურთ ეიჰა აკრზ-
ლოუ რჩეირაქუოუპ აყნეტი, სარა სგუანელა,
აბრაყა აჟიაქუაკ რეხჰიააზარ აკუნოტი.

1) ბეგდე რათხაძაგდე, აკონსტიტუცია აპრო-
ექტ აკტიი ასტატიანე იალარგალაქუაპ არჩეი-
რაქუა რტიე. იყოუპ ფშ-რჩეირაკ. რჩეირაქუაკ
ირაიოტი აჟიაქუა: „აუსუციეი ანხაციეი რჰიონთ-
ქაროუპ“ აცენხურას „აჯაჟილარ ირჰიონთ-
ქაროუპ“ ანწატიუპ ჰია. ეგდერთ „აუსუციეი
ანხაციეი ირჰიონთქაროუპ“ ჰია იანუ აჰე

„აჯა ინტელიგენციაგად“ რელარწარც რჰიორტ ანუატიი აგუფ: „აუსუციეი ანხაციეი ირჰიონტ ქარროუპ“ აცენხურას „სსსრ ატერრიტორიი იალანხო რასასი, მილათსი იყოუ ზეგად ირჰიონტ ქარროუპ“ რჰიორტ. აფშბატიი აგუფ აჟია „ანხაცია“ აცენხურას „აკოლხოზაა“ ჰიატიუპ მამზარგად „ასოციალისტი დგადლქუარზხრა-ჭუჲ აკრზუა“ ჰია ჰიატიუპ რჰიორტ.

აბართ არჩეირაქუა უაჲ იდიკულარც იქუ ნაგოუ? სარა სგუანულა, მაჲ, იქუნაგამ.

იაჰიოზეი აკონსტიტუცია აპროექტ აკტიი ასტატია? უი იაჰიო ასოვეტ უააჟილარ კლას-სლა რეილაზააშა ატიჲ აუჲ. იალშოუოუ ნას, ჰარა ამარკსისტცია, ჰაუაჟილარ კლასსლა რეი-ლაზააშა ატიჲ ჰკონსტიტუციაჲჲ ჰნახკუშჰანჲ იჰამჰიარაზჲ? მაჲ, იალშოჲ. იშჰადღრუა ეიფშ, ასოვეტ უააჟილარ ჳ-კლასსკნჲ იყოუპ — აუსუციეი ანხაციეი რკლასსქუა. აკონსტიტუცია აპროექტ აკტიი ასტატიაგად ხედჰიალა იაჰიო აბრი ატიჲ აუჲ. უს ანაკუხა, ჰაუაჟილარ რეი-ლაზააშა ატიჲ ქუნაგალა იანჲფშოუეიტ ჰკონ-სტიტუცია აპროექტ აკტიი ასტატია. იწარ ყალოიტ; აჯა ინტელიგენცია? აინტელიგენ-ცია ბზანწგად იკლასსჲ იყამჲტ, იადგზყალოჲ, უი იალაფხაძაქუოუ აუაჟილარ რკლასსქუა ზეგად რჲყნტიი იაიოუან, აკლასსქუა ზეგად ირჲლწუა აკჲ აკუნ, არინახსგად იარა უბა-სოუპ იშჲყოუ. აჟიტი, აინტელიგენცია ზლწუაზ აამჲსტციეი, აბურჟუაზიეი რაკუნ, ფჲთჲკ ანხაციაგად ირჲლწუან, ჲნძა იმაჰძანჲ აკუნ აუსუცია იშჲრჲლწუაზ. ჰარა ჰსოვეტ აამ-თაზჲ ეიჰარაკ აინტელიგენცია ჲლწუა აუსუ-ციეი ანხაციეი როუპ. აკლასსქუა იშჲრჲლწუა-

ბაილაკგად, ყაზშას იამაზალაკგად აინტელი-გენცია კლასსლწუნ აკუმზარ იკლასსმჲტ.

აბრი ეიფშ აუს, აჯა ინტელიგენცია რინქუა ამჲრმაჰჲო (იაფზრხაგაძამი?) იზა-ჰარინაბლაკგად, მაჲ! აკონსტიტუცია აპროექტ აკტიი ასტატია იაჰიო ასოვეტ უააჟილარ ირეი-ტუოუ რინქუა რაკუძამ, იარა უბრი აუაჟი-ლარ კლასსლა ირეილაზააშოუ ატიჲ აუჲ. ასო-ვეტ უააჟილარ ირეიოუოუ რინქუა რტიჲ, აჯა ინტელიგენცია რინქუა რტიგად იარა უბ-რი რინალაწანჲ, ეიჰარაკ იაჰიოიტ აკონსტი-ტუცია აპროექტ აჟიაბატიი აჟიეიზატიი აქუა რტიჲ აბართ აქუა იშჲრჰიო ალა უაჲ იარ-ფილჲ იბოიტ ანხამჲჲჲჲ აკუმზაიტ, აპოლიტი-კაჲჲ აკუმზაიტ, აუაჟილარ რზბზარაჲჲჲ აკუმზაიტ, რკულდტუარაჲჲჲ აკუმზაიტ, აუსუცია-გად ანხაციაგად, აჯა ინტელიგენციაგად ინაგ-მასსჲ ჲინლა იშჲეიყარაქუოუ ატიჲ. ას ანაკუხა, აინტელიგენცია რინქუა ეიწანატიუეიტ ჰია აკონსტიტუცია უაჲ იზმჰიო აუჲ იშჲყოუ.

იარა უბრი აუჲ იჰიატიუ სსსრ იალანხო ამილათქუა რზგად, არასაქუა რზგად. აკონსტი-ტუცია აპროექტ, აჲბატიი ანჲ აჲჲჲ იჰიოუპ სსსრ ჲინლა ეიყაროუ აჟილარქუა რგუაფხარა-ლა რეიდგლარა აუჲ ჰია. იაფსოუ ნას, ასოვეტ უააჟილარ მილათლა რეილაზააშა ატიჲ აკუმ-ქუპ, კლასსლა რეილაზააშა ატიჲ ჲიო აკონსტი-ტუცია აპროექტ აკტიი ასტატია აჲგად აბრი ამოკრმულა აითაჰიარა? ჰიარას იათანჲუზეი, იაფსამ. სსსრ იალოუ ამილათქუეი არასაქუეი რინქუა რტიჲ აკუმზარ, უი ატიჲ ჰიოუპ აკონ-სტიტუცია აპროექტ აჲბატიი, აჟიაბატიი, აჟიეი-ზატიი ანქუა რჲჲჲ. აბართ ანქუა ირჰიოიტ ან-

ხამჯაქუ აკუზააიტ, აპოლიტიკაქუ აკუზააიტ
აუაჟილარ რეზაზარაქუ აკუზააიტ, რკულდტუ
რაქუ აკუზააიტ სსსრ იალანხო ამილათქუ
არასაქუეი ზეგა ზინლა იშეიყაროუ ატიჲ. ა
ანაკუხა, ამილათ ზინქუა რეიწატირა ჰია აჟია
გდუ უაჲ იზანდჰიააუა აუბ იშეჲყოუ.

იარა უბასწიყაგდუ იქუნაგამ აჟია „ანხაჲ
„აკოლხოზნიკ“ ჰია, მამზარგდუ „ასოციალისტი
დგდუქუაარზხრაქუ აჲა ზხე იაზერბო“ ჰია აჲ
სანრა. ზეგა რაფხადაგდუ, აკოლხოზ იალამ ანხა
ცია რხუფხადაძარა მილლიონ თძა ეიჰანუ იყოუ
ურთ იშეფარფხუოუ? აბართ რეიფშო არჩეი
რაქუა ალაზგალაზ აუაა, ართ აკოლხოზ იალა
ანხაცია. ანხაცია რხუფხადაძარა იალდერშიშიარ
რგუ ითოუმა? არი ხშეჲ ზწოუ უსხომზტ. ჴბაგდუ
ანხაცია რეიჰარაჲჲკ რენხამჲ კოლხოზლა იმჲ
ფარგო იანხალოაგაზ აყნტი ურთ ანხაჲრა კარჲჲრ
ჰია აჰიადომ, იაჰიომ ურთ ხატიჲნხამჲ, ხატიჲნ
უბას აბართ რეიფშო ეგდერთგდუ რემაძამ ჰია
ხფანგდუ, უბასყან აჟია „აუსუჲგდუ“ ჰათსანზ
აკუხონ „ასოციალისტი ჰპრომჲიშოლენნოსტ
აქუ აუსუჲჲ“ ჰია, ანა არი ატიჲ ურთ აჟიაქუ
ალაზგალაზ აუაა, ეგდერჰიომ. აწუჲუტიან, ჰარ
ჰჲჲ შთა იძმა ნას აუსუცია რკლასს, ნასგდუ ანხა
ცია რკლასს? ურთ მძძბარ, იათსოუ ნას ურთ
რეხდქუა აჟიაჲგდუ რერძრა? აბართ რეიფშო
აჟიაქუა ალაზგალაქუაზ აუაა, იშეაბო ეიფშო
იანხა იჰამოუ აუაჟილარ რტიჲ აკუძამ, ჰათხაჲ
იყალარანუ იყოუ, აკლასქუა ანჲყამლო, აუსუ
ციეი ანხაციეი ეიზაკუ აკომჲუნისტი ჟილარ
რზ აჲა რხე იალდერბო იანჲყალო ატიჲ აუბ იზზხუ
ცუა. აბასალა ურთ აფხაჲყა ივციოიტი. აკონსტი
ტუცია აყაწარან იზზხუცშო ჰათხაჲყა იყალო

აკუძამ, იანხა იყაწანუ იჰამო აუბ. იანხატიი აუბ.
აკონსტიტუცია აფხაჲყა ივცოიტი, იანხამჲჲ-
რყოუ.

2) აბრი ანაჲს, აკონსტიტუცია აპროექტ
„ეიზუტიი ასტატია არჩეირა ატიჲ აუბ იყოუ.
არესპუბლიკა დგლა იანათახხა სსსრ იალწერც
ინის ამოუბ ჰია ზჰიო აკონსტიტუცია აპროექტ
„ეიზუტიი ასტატია ჴნძაკ იკაჲტიუბ ჰია აუბ
არჩეირა იაჰიო. სარა სგუ იშეაანაგო
იყო, არი ქუნაგამ, იარა უბრი აყნტიგდუ აი-
ზარა დუ იალნამჲკლაროუბ. სსსრ—ზინლა ეიყა-
ლო არესპუბლიკა დგლაქუა ირგუაფხანუ რეიდ-
გლორა აუბ. იანაგუაფხალაკა სსსრ ალწრა
ინის ამოუბ ჰია ზჰიო ასტატია აკონსტიტუცია
აპროექტ აყნტი ანხრა იანაგო—იარა აბრი
არესპუბლიკა გუაფხარალა აიდგლაშა აყაზშა
იამოუ ბილაგარა აუბ. ჰარა აბრი ეიფშო ყაჰ-
ვარუ ნას? სარა სგუანლა, მაჰ, იაჰჲყაწომ,
იანგჲყაჰამწაროუბ. სსსრ ალწრა ჴთანჲუ რეს-
პუბლიკაჲგდუ სსსრ იყამ, იარა აბრი აყნტიგდუ
აკონსტიტუცია ა-17-ტიი ასტატიაგდუ პრაკტი-
კა ჰასაბლა ეგალამ რჰიოიტი. სსსრ იალწერც
რთანჲუ რესპუბლიკაჲგდუ ჰარა ჰჲჲ იშეჲყამ,
არჩეირა იათანჲუბი იწაბერგუბ. ანა არი
იანაგადომ, სსსრ იალწერც ჴთანჲუ არესპუბ-
ლიკა სსსრ ალწრა აზინ ამოუბ ჰია ჰარა ჰკონ-
სტიტუციაჲჲ იანაჰამწარც. დარა რესპუბლიკა
დგლაჲ ახუარარა ჴთანჲუ რესპუბლიკა დგლაჲ
ეჲჲ სსსრ. ანა არი იანაგადომ სსსრ იალოუ
არესპუბლიკა დგლაქუა ჴეგდუ ჴინლა ეიყაროუბ
ჰია ჰჰიო ასტატია სსსრ აკონსტიტუციაჲჲ
იანაჰხეროუბ ჰია.

3) ანაჲს, აჟია ალაგალოუბ აკონსტიტუცია

ჭვეც აპროექტ ავბატიი ახვ აყნუ დაჩხა სტატია
 ჭვეცკ ანწატიუბ ჰია; არი იანწატიუბ ჰია იბ-
 ჭუუ ასტატია იაჰიოიტ, ნხამვალუეი, კულდტუ-
 რალუეი იახდენდაქუნაგო აყნენდა იანრზჰალაკა
 ასოვეტ სოციალისტტი ავტონომ რესპუბლიკა-
 ქუა ისოციალისტტი რესპუბლიკა დგვლაქუანუ
 იყაწატიუბ ჰია. არი ეიფშო აუთა უაჰუ იდიკ-
 ლარც ალშოუოუ? სარა სგუანგლა უი იჰადაჰ-
 გვლარატიო იყამ. უი იარა იაჰიო ალა ანავს-
 გდუ, იბაჰიო აზგდუ იჩუეიმ, იაშუამ. მა უი, მა
 ეგი არესპუბლიკა ნხამვალუეი, კულდტურალუეი
 ეიწახანუ იახდუოუ აზუ ავტონომ რესპუბლიკა-
 ქუა ირვლაფხადაჰააიტი ჰია უაჰუ იფხადაჩრც
 შალემშო ეიფშო, ნხამვალუეი კულდტურა-
 ლუეი აჰუიარალა ავტონომ რესპუბლიკაქუაგდუ
 არესპუბლიკა დგვლაქუა რრაზრიად აშოყა
 აიაგარა აუამ. აბასალა აყაწარა მარკსიზმ,
 ლენინიზმ იაწანაკუამიზმ. იაჰჰიაბ ათათარქუა
 რრესპუბლიკა იავტონომ რესპუბლიკანუ ინ-
 ხოიტ, აკაზახქუა რრესპუბლიკა ირესპუბლიკა
 დგვლახოიტ, ახა არი იაჰჰიაბ ანხამვეი აკულდ-
 ტურეი რვრჰუიარაზუ ათათარქუა რრესპუბლი-
 კა აასთას აკაზახქუა რრესპუბლიკა აფხა იგვ-
 ლოუბ ჰია. უიომ ურთ აშთახი იგვლოუბ. იარა
 აბრი აუბ იჰიატიუ, იაჰჰიაბ, პოვოლუჰიე ანე-
 მეცცია რ-ავტონომ რესპუბლიკაეი აკდვრგის
 რესპუბლიკა დგვლოუეი რზ, კულდტურალა
 აკუზააიტი, ნხამვა რჰუიარალა აკუზააიტი ანე-
 მეცცია რრესპუბლიკა ეგი აწკვს ხარადა ეიჰაუბ,
 იავტონომ რესპუბლიკანუ იშუაანხოგდუ.

ავტონომ რესპუბლიკაქუა ირესპუბლიკა
 დგვლაქუანუ აყაწარაზუ დვრგაქუას უეიზგდუ-
 უეიზგდუ იამაზარანუ იათახქუოუ იარბანქუოუ?

ურთ აღვრგაქუა ზენდა—ხფა ეყოუბ.

აკვ, იათახუბ უი არესპუბლიკა იააკურ-
 შუანუ სსსრ ატერრიტორია ეყამკუა, სსსრ ია-
 ჰიაანუ იყაზარაცუ. იზბან? იზბან აკუზარ, არეს-
 პუბლიკა დგვლა სსსრ ალწრა აზინ აზენხოზუ
 იყაზარ, იარა ირესპუბლიკა დგვლანუ იყალაზ
 არესპუბლიკა ლოგიკალაგდუ, უსლაგდუ სსსრ
 ალწრა აუს აქურგვლარა ალზრშაქუაშა
 ამაზაროუბ. აბრი ეიფშო აუს აქურგვლარა
 ზელშო, იაჰჰიაბ, ტიემჰიენტჰარაკ იადუ რეს-
 პუბლიკაკ აუბ, სსსრ ატერრიტორია ზკურშა-
 ნუ იყამ რესპუბლიკაკ აუბ. ჰიარას იათახუბეი,
 სსსრ ალწრა აუს იააფწიანუ იქუზრგვლალაშა
 რესპუბლიკა ჰამამ ჰარა. ახა სსსრ ალწრა აზინ
 არესპუბლიკა დგვლა იანაზენხა, არი ბაშა
 ქაადვვრანუ ინემხარტი ეიფშოგდუ აუსქუა
 აზეიჰჰაატიუბ. იაჰჰიაბ ბაშკირიატი, მა თა-
 თარტი რესპუბლიკა ატიო. იაჰჰიაბ, აბართ ავ-
 ტონომ რესპუბლიკაქუა არესპუბლიკა დგვლა-
 ქუა რახი იიაგჰეიტი. ირვლშუარზუ ნას ურთ
 ლოგიკალაგდუ, იააფწიანუ აუს აჰგდუ სსსრ
 იალწვრც აუს აქურგვლარა? მავ, ირვლშო. იაჰჰიაბ
 იაჰჰიაბ აკუზარ, ურთ იაარკურშუანუ
 იყოუბ ასოვეტ რესპუბლიკაქუეი აობლასტქუეი,
 სსსრ იალწვრგდუ იაბაცახუეი, ჯარგდუ ცართა
 რემაძამ. (ზეგა არჩიოიტ, რნაპქუა ეინერჰოიტი).
 იარა აბრი აზგდუ ართ არესპუბლიკაქუა რეს-
 პუბლიკა დგვლანუ რეყაწარა ქუნაგანომიზმ.

ზბაგდუ, ასოვეტ რესპუბლიკა ზენდი აზვწაზ
 ამილათ იარა არესპუბლიკაჰუ ინეიჰა-ნეიწახა
 იეიჰარავვკენუ იყაზაროუბ იაჰჰიაბ, ყრუმიტი ავ-
 ტონომ რესპუბლიკა ატიო, არი არესპუბლიკა
 სსსრ აჰიააყნეტი რესპუბლიკოუბ, ახა ყრუმი-

ტიი ათათარცია არი არესპუბლიკაჟუ ეიჰარა-
ვკანე იყადამ, უი მოუ ურთ ეიწარავკანე აუჰ
იშოჯოუ. აბასალა იაგდქუნაგამებტ, ლოგია-
ლაგდუ იწაბერგნომებტ ყრემტიი არესპუბლი-
კა არესპუბლიკა დგვლაქუა რანხ აიაგარა.

ხუაგდუ, არი არესპუბლიკა ხუჭდამშაროუპ,
იაჰჰიპ, იალანხო აუაა რხფხაძარალა, იაგდა
იანეიწახო მილლიონ-ვკ რაწკეს ეიჰაზაროუპ.
იზბან? იზბან აკუზარ, ასოვეტ რესპუბლიკა ხუჭ-
და, აუაა მაქდანე იზმოუ, იარა უბას არგდუ მაქ-
დანე იზმოუ დაჩააკე იანფშემკუა, ხაზჰიენ-
თქარრანე აყაზარა იაქუგულუპ ჰია უავე იგუ
იანაგარცგდუ იქუნაგამ. არი ეიფშო ატიჰლა
აბერსაათკ აიმიერიალისტი გვგ-შიგქუა რნაპ-
ქუა ნაქურჯურემ ჰია ზგუ იანაგარაგდუ დეყამ.

სარა სგუანელა, აბართ აობეკტივტი დვრგა-
ქუა ახუა ზმამ, მა უბრი, მა ეგი იავტონომ
რესპუბლიკოუ არესპუბლიკა დგვლაქუა რანხ აია-
გარა, უაჟიტიი ათოურუხ აამთაზე იქუნაგანე იყამ.

4) აბრი ანავს, არესპუბლიკა დგვლაქუა ტიჰ-
ლალა, ობლასტლა ადმინისტრაციტი-ტერრი-
ტორიატი შოაშაქუას ირმაქოუ ახეიქუფხა-
ძოუ აკონსტიტუცია ა-22, 23, 24, 25, 26, 27,
28, 29-ტიი ასტატიაქუა ანეხაზააიტ ჰია აჟია-
ქუა ალარგალაქუეიტ. აბართ აჟიაქუაგდუ, სარა
სგუანელა იჰაზჰადკლომ. ბზია იბანე, იაციემაა-
შო ატიჰლაქუეი აობლასტქუეი შო, იარა უბ-
რი ალაგდუ ეილაზგაქო, აუსურაჰგდუ ახაქუ-
გულრა ზერკუადო აუაა ეყაქოუპ დვრვაგდუხ
სსსრ ტიჰლან. აბართ აუაა იარჰჰარკშოა ალუ-
რა რზეყანაწოიტ აკონსტიტუცია აპროექტ. არი
დაარაძა იზმოუპ, იზბან აკუზარ იარა აბრაყა-
გდუ, ეგდვრთ აუსქუაგდუ რჰჰე ეიფშო იათახუპ

ახაქუგულრა ჰამაზარც, იათახუპ ეითაკრა აქუმ-
კუა იყაზარც, ეილვრკაძა იყაზარც.

5) ახუბატიი არჩეირა ზვგუ ა-პპ-ტიი
ასტატია აუპ. ვ-პალატაკ რეყაწარა ქუნაგამშია
ირფხაძოიტ, უბრი აყნტიგდუ ამილათქუა
რსოვეტ აფერხზააიტ რჰიეიტ. აბრგდუ ქუნაგამ,
სარა სგუანელა. პალატაკნე აყაწარა ვ-პალატაკ-
ნე აყაწარა აწკეს ეილახონ სსსრ მილათკ იატიჰ
ჰიენთქარრანე იყაზარ. ახა სსსრ მილათკ იატიჰ
ჰიენთქარრანე იყაძამ. იშოჟიღვრუა ეიფშო, სსსრ
ამილათრაცია ირტიჰ ჰიენთქაროუპ. ჰარა იჰა-
მოუპ, სსსრ აჯაჟილარ იქუნხო, მილათლა იზეი-
უაზალაკგდუ, რზეიფშო ინტერესქუა რბარაზე
ირეიჰაძო აუსბართა. არი—ეიდგვლოუ რსოვეტ
აუპ. ახა სსსრ ამილათქუა დარა ირზეიფშოქოუ
აინტერესქუა რნავსგდუ ირმაქოუპ, დარა ამი-
ლათქუა ზლოეიფშოქუამ რელა დოუსე რჰვდა
ინტერესქუა. აბართ რინტერეს ჰვდაქუა რატიამ-
ბარა ალშოუოუ ნას? მაპ, იალშოიმ. ხდჰჰიალა
დარა აბართ ახატი ჰვდა ინტერესქუა ზენზრფ-
შოშოა ირეიჰაძო აუსბართა ჰვდა ეყაზარც ქუ-
ნაგაძამი ნას? ჰიარას იათახუზეი, იქუნაგოუპ.
აბასყაკ ამილათ რაცია რჰიენთქარრა—სსსრ, აბ-
რი ეიფშო აუსბართა ამამკუა აუსბარა შოზა-
ლემშო გუჰარასგდუ იყაწატიძამ. აბრი ეიფშო
უსბართას იყოუ ავბატიი აპალატა—სსსრ ამი-
ლათქუა რსოვეტ აუპ.

ევროპატიი ამერიკატიი აჰიენთქარრაქუა
რჰჰენტიი აპარლამენტქუა რთოურუხ იადვრფ-
შოუეიტ, იადვრფშოუეიტ ვ-პალატაკლა აუსბა-
რაცი სისტემა აბართ ატიჰლაქუა რჰჰე იშოაა-
ბაზ ალა იშოხუართამ, ავბატიი აპალატა აუაა-
ჟილარ ფხაყა იამშოუა, არეაკცია იაგუთანე

აუბ იმშეყალალოზ ჰია. არი ზეგა წაბერგუჲს. ახა ართ ატიჲლაქუა რჳჲჲ ას ზეყალაზ დარა აპალატაქუა ზინლა იახეიყარამ აბჲ აუბ. იმშეჲიდჲრუა ეიფშ, ბჲჲეიჲან ავბატიი აპალატა აკტიი აასთას ეიჲანჲ აბინქუა ართოიტ, ავბატიი აპალატა იანაკუზააღაკგდჲ, დემოკრატია მჲალა აკუმ იმშეყარწოგდჲ, უი იალათხდაძაქუოჲ, ბჲჲეიჲან, ეიჲაბაციოჲ როჲუბ იალაზწაქუო. ჰიარა ათახმჲკუა, უბართ ავ-პალატაკრა იხუართამჲკუა იალაქუოჲ იარბანზაალაკგდჲ აკგდჲ ყალადომ დარა აპალატაქუა ზინლა ეიყარატიჲზარ, ავბატიი აპალატაგდჲ აკტიი ეიფშ დემოკრატია მჲალა იალხზარ.

6) აბრი ანავს აკონსტიტუცია აპროექტ აბჲ აჲიაქუა ალარგალჲეიტ ართ აპალატაქუა ავბაგდჲ ირჲლათხდაძაქუოჲ აჲაა ხჲფხდაძარალა რეიყარატირამჲ. სარა სგუ იმშაანაგო ალა არი აჲია უავჲ იდიკჲლარ ალშოოიტ. სარა სგუანჲლა, უი, აპოლიტიკაბჲ იჲაცზზწო აკჲ აკუნჲ იყოჲ, იბბან აკუზარ აპალატაქუა რეიყარარა ეიჲაგდჲ ირლჲოჲანჲ იაანარჲშჲჲეიტ.

7) აბრი ანავს აკონსტიტუცია აპროექტ აჲჲჲ იაცჲრწარამჲ იალარგალჲეიტ აიდგლა სოვეტანჲ იალჲრხჲუა რეიფშ, ამილათქუა რსოვეტანჲგდჲ ადჲჲუტატცია, ალხრა იაშჲალა იალჲრხლარც. სარა სგუანჲლა აბრი ეიფშ აჲია ჰადაჲკჲლარც ალშოოიტ. წოჲ, ალხრაქუა რაან უი ტეხნიკა ჰასაბლა ჰაარჲუადავჲშჲტ. ახა უეიზგდჲ არი აპოლიტიკაბჲ დაარა იუსდჲჲუ აკოჲ, იბბან აკუზარ, უი ამილათქუა რსოვეტ აჲათჲრ აზნარჲაჲეიტ.

8) ანავს, 40-ტიი ასტატიაჲჲჲ იაცჲრწარამჲ აჲია ალარგალტ ირეიჲადოჲ ასოვეტ აპრიზიდიჲ

ამთალატიი აუსჲყარათჲჲრათი აკტიჲ რჲშოზხრა აბინ ართარამჲ. სარა სგუანჲლა არი აჲია ქუნაგამ, აიზარადუგდჲ იადნამკჲლაროჲ. უსბართაკ აკუმჲკუა აუსბართა რაცია აუსჲყარაქუა თრჲჲუა იყამლაროჲ, არი აწჲხუა თწიატიჲ. აბრი ეიფშ აუს აუსჲყარაქუა რჲაქუნარა აპრინციბ იათჲრხაგოჲ. ურთ აუსჲყარაქუა რჲაქუნარა აპრინციბ, ჰარა დარჲამთაკამჲ ეიფშოჲჲჲჲ აუბ უაჲიჲ იმშაჲთახჲ. სსსრ აუსჲყარათჲჲრა ამჲრა მჲათანაგალაროჲ უსჲყართა ჰაწიჲკ სსსრ ირეიჲადოჲ ასოვეტ ჰაწიჲკ.

9) ანავს, აკონსტიტუცია აპროექტ 48-ტიი ასტატია იაცჲრწარამჲ იალარგალტ აჲია, სსსრ ირეიჲადოჲ ასოვეტ აპრიზიდიჲ იახაგჲლოჲ სსსრ ირეიჲადოჲ ასოვეტ აკუმჲკუა, ატიჲლა იალანხო აჲილარ ზეგდჲ დალჲრხლარც. სარა სგუანჲლა, იარა აბრგდჲ ქუნაგამ, იბბან აკუზარ უი ჰარა ჰკონსტიტუცია აყაბშა იაზმანშიალადამ. ჰარა ჰკონსტიტუცია ასისტემალა სსსრ დჲჲყალომ, სსსრ ირეიჲადოჲ ასოვეტ ეიფშ, აჲილარ ზეგდჲგდჲ იალჲრხჲუა, ირეიჲადოჲ ასოვეტ მჲლა ზხჲ ადჲჲკჲლაშჲა აპრიზიდეტგდჲ. სსსრ აპრიზიდეტ კოლლეგიალა იყოჲ, უი, აჲააჲილარ ზეგდჲ რაკუმჲკუა, სსსრ ირეიჲადოჲ ასოვეტ იალჲრხჲუა—სსსრ ირეიჲადოჲ ასოვეტ აპრიზიდიჲ, იარა სსსრ ირეიჲადოჲ ასოვეტ აპრიზიდიჲ იახაგჲლოჲგდჲ დნალაწანჲ აუბ, იარა ირეიჲადოჲ ასოვეტ ანაჲაწაყაჲგდჲ იყოჲ. ათოჲრჲნ იამოჲ ათჲშიარაქუა იაჲდჲრბოიტ ირეიჲადოჲ აუსბართაქუა აბასალა რეიჲჲკაარა ზეგდჲ რეიჲა იმშდემოკრატიატიჲ, ატიჲლა იათჲრხაგოჲ, უავჲ იგუამთხაშჲა უსმაშოჲრქუაგდჲ ყამლარაცჲ არი ეიჲა გარანტია შოჲყანაწო.

10) აბრი ანავს იყოფი იარა ა-48-ტიი ასტა-
ტია არჩეირაზე იალარგალაზ აჟია. უი იაჰიო-
იტ: სსსრ ირეიჰადოჟ ასოვეტ აპრეზიდოჟ იახა-
გლოჟ იხათფუჟა რხფხაძარა 11-ვკ რჰუნძა
იარჰატიჟ, უბართ დგლა რესპუბლიკა ცფ-
ხაძა აძიძია ყალარტი ეიფშჰ ჰია. სარა სგუა-
ნელა არი არჩეირა ჰადაჰკლარც აუეიტ, იბ-
ბან აკუზარ, უი აუხ ეიდნატიჟეიტ, სსსრ ირეი-
ჰადოჟ ასოვეტ აპრეზიდოჟ აჰათერ არდუჟეიტ.

11) აბრი ანავს ა-77-ტიი ასტატია არჩეი-
რაზე აჟია ალარგალჟეიტ. არი იალარგალაზ
აჟია იაჰიოიტ ეიდგლოჟ ირჰეიფშჰჟ ჟილარ
რკომისსარიატ ჰჰჰ — ჟილარ რკომისსარიატ
ატიჟლახარატი პრომიშოლენნოსტ აზე იყაწა-
ტიჟ ჰია. სარა სგუანელა, იარა აბრი აჟია ჰა-
დაჰკლარც ჟუნაგოჟ ჰია სჟოჟ (ანაჰეინჟა-
რაჟია). იბბან აკუზარ, ჰარა ჰტიჟლახარა აპ-
რომიშოლენნოსტ ხაზე იალკაანე, იარა იშა-
ჟუნაგო ალა ჟილარ რკომისსარიატნე აიჰჰა-
რა შთა იამთოჟ. სარა სგუანელა, ჰარა ჰტიჟ-
ლახარა აუხ არი ეიჰაგჟ ეიდნამტიჟერ ალ-
შოჟ ჰია სჟოჟ.

12) აბრი ანავს აკონსტიტუცია აპროექტ
ა-124-ტიი ასტატია არჩეირაზე იალარგალაზ
აჟია იაჰიოიტ, აღინ მაწურა ამჟაფგარა იაჟურ-
ხრატი ეიფშჰ აბრი ასტატია დჰრჩეირაზე. სა-
რა სგუანელა, აბრი ეიფშჰ არჩეირაგჟ ჰაზ-
ჰადკლომ, ჰარა ჰკონსტიტუცია აყაშაჟია იახ-
რჰჟუმშიო აზე.

13) აწჰუტიანძა, იარა აუხ ზლოჟ დარჰა
რჩეირაჰ ატიჟ. სარა აბრა ზეძახუ სჰიო აკონ-
სტიტუცია აპროექტ ა-135-ტიი ასტატია აყნე
ასტატია არჩეირაზე აჟია იალარგალაზ აუჰ.

არი აჟია იალარგალაზ იაჰიო აღინ მაწურაჟია
ირჰლოჟ, ფასატიი აბელოგვარდეცცია, ჟილარ
ირჰეიდჟ აუჰურა იაჰჰჟამ ფასატიი აუჰა ზე-
გჟ ალხრა აზინ რმოჟააიტ ჰია აუჰ, მამზარგჟ
იაჰჰაჰ დარა ალხრა აზინ რჰთანე; დარა რალ-
ხრა აზინ ჟყამჟა იყაწატიჟ ჰია აუჰ. სარა
სგუანელა, იარა აბრი ეიფშჰ აჟიაგჟ ჰაზჰად-
კლომ. ასოვეტ მირა, აუხ ზემჟეი, აეკსპლოატა-
ტორცია რელემენტჟეი ნაუნაგძა ჰია აკუმჟა
ამთალა ჰია, ამთაკ აყნძა ჰია აუჰ რჰჰჟია
შორჰმნახზ. აბართ აელემენტჟია რჰრცოჰგანე,
აჟილარ რჰჰაგვლანე იანრაბაშუაზ, ასოვეტტი
უჰჰჰარაჟია რჰჰრჰჰრხაგატიჟა იანჟაზ ამთაკ-
გჟ ჟყან. იარა აბას ასოვეტ მირა იახაჰჰაგ-
ლაზ აცუნჰურას აკუნ უბართ აელემენტჟია ალ-
ხრაზე აზინ რჰჰემოჰ ასოვეტტი უჰჰჰარა ზაფ-
ნაწაზ ასოვეტ მირა. უბრიიჟეი ამთა მაჰ მცეიტ.
აბრი იაჰჰესჰ ამთალა ჰარა აეკსპლოატატორ-
ცია რკლასს გჟიაჰჰიტ, ასოვეტ მირაგჟ აკჟ
იანამხაძო მირანე იყალჟეიტ. აბრი აუჰჰჰარა
აჰსახრა ამთა მააიძეი ნას? იააიტ ჰია სგუ ია-
ნაგოიტ სარა. ასოვეტ მირა იალაციოჟ აელე-
მენტჟია, ფასატიი აბელოგვარდეცცია ჟოჟკჟ
აკულაკცია, აპაპცია, უბას აბართ რეიფშჰ ეგჟ-
რთგჟ ჰტიჟლაჰჰჟ ირეიჰადოჟ აუჰბართაჟია რ-
რჰრჰლარჰჰჰ ჰია იშოართოჟ ჰია რჰიოლოიტ.
ახა იარბან იარა ჰაზციშიარა? აჟუჰმაჟია რ-
ციშიო — აბნახგჟ დემცააიტ. (აზალ აჰჰჟ იტიაზ
იააიბარგურლანე იააიბარჩეიტ, აღრუჰიაგჟ
რნაჰეინჟარა იალაგჟეიტ). ზეგჟ რაფხაძაგჟ,
ფასატიი აკულაკცია, აბელოგვარდეცცია, მამ-
ზარგჟ აპაპცია ნეჰჰმსრადაწიყა ასოვეტ მირა
იალაციანგჟ იყამ. ჰბაგჟ ასოვეტ მირა იალაციოჟ

აუაა ჯარა-ჯარა აქილარ იალზრხერგდ, არი
იანაგო უაყა ჰარა ჰაგიტაციიტი უსურა აკე
იაფსამკუანე იყოლებ ჰია აუბ, უბრი აცოერუხაშა-
გა ჰარა ეგდჰაქუნაგორი. უი აკუმკუა ჰარა
ჰაგიტაციიტი უსურა აბოლდშევიკრა იშაქუ-
ნაგო ეიფშო იმჰაფაგო ჰალაგარ, ჰარა ჰალა-
ცია ირეიუოუ აუაა აძიემზარ-აძიგდ ირეიჰაძოუ
ჰუსბართაქუა რახდ ინარუშთშამ აქილარ. ას
ანაკუხა, აგუნქდრა აკუმ, აუსუროუბ. (ზეგდ ად-
რუჰია ანაპეინყაარა იალაგოეტი). ადმინისტრა-
ტივტი დწარა ჰასაბლა, ზეგდ ხოიანე იააჰაუბ
ჰია აფშორა აკუმკუა, აუს ულატიუბ. დერჰა-
გდებ 1919 შოქუსაზე ლენინ იჰიონ, ხარა იმგა-
კუა ალხრაჰე იარბანზაალაკგდ ალა აძიე ზინ-
ლა დეიწამტიკუა, ზეგდ ირზეიფშონე ალხრა
აზინ რუთარა ეიჰა იქუნაგანე ასოვეტ მჩრა იათ-
ხაძახრაგდ იყოლებ ჰია. შიანზუციშტი: იარბან-
ზაალაკგდ ალა ზინლა აძიე დეიწამტიკუა. იარა
უბასგდ უბრი იჰიონ, ჰტიელან ატიემტიელატიი
აიბაშრატი ინტერვენცია აწეხუა ანფწიამეზ აამ-
თაზე, ჰპრომერშოლენნოსტი ჰქეთა-ნხამვეი ახლემ-
ძაან იაქურშიანე იანეყაზ აამთაზე. უბრიუთეი
17 შოქუსა წიტ. შთა იაამთამი, ავბცია, ლენინ
აბას იჰაბჟეიგაზ ნაჰაგდარც? სარა სგუანელა
იაამთოუბ.

აბარ, ლენინ 1919 შოქუსაზე „რკპ(ბ) აპროგ-
რამმა აპროექტ“ ჰია იიკეზ აჰეო იიჰიან, სეში-
ზაფხდოიტი:

„აბურჟუაზია დემოკრატიიტი რესპუბლი-
კაქუა რეიჰარაძაკ რენე იშოჰყაქუოუ ეიფშო,
აუაატიეკსა ირეიუოუ ჯოუკე რუფსე თანაწე ზინ
რემაძამკუა იშოჰყარწაქუოი, იაჰხესრანე იყოუ
ათოურენ აამთა იშოათახნაზ ეიფშო არაყა ასო-

ვეტ რესპუბლიკაჰეო აუაატიეკსა რეხუთაკ ალ-
ხრა ზინქუა ირემერხეზი იზაყარაზაალაკე ალა
რეიფშოტირა ყამლარატიე, არი აზინ ამხრა ზზე-
ყოუ აეკსპლოატატორცია რზე მაცარა შოაკუუ,
ეიდგლოუ ასოვეტ სოციალისტიი რესპუბლიკა-
ქუა რუსფყარაშათაქუა ირჰაგელანე, ზეკსპლოა-
ტატორრა კაზმეჟერც ზგუ ითოუ რზე შოაკუუ,
აკაპიტალისტიი ეიზყაშა აშაქურხარა იაშთოუ
რზე შოაკუუ ეილერგანე აჯაქილარ იდელ-
ნარკაალაროუბ რკპ(ბ). უბას ჰსოვეტ რესპუბლი-
კაჰეო ხაზე, ესემშოაირა ასოციალიზმ ლუღუა-
ხაცუფხაძა, აეკსპლოატატორრა რელშოო იზლა-
ნხო ობეკტივლა იზმოუ აუაა რხეფხაძარა, მამ-
ზარგდ აკაპიტალისტიი ეიზყაზაშა კაზმეჟარაზე
ობეკტივლა იზელშოო აუაა რხეფხაძარა ესაა-
ირა იშოაგხო ალა, იაგხო იალაგოიტი ალხრა
აზინ ზმეხეუ აუაა რხეფხაძარა. უაჟიე დარა
უბართ აუაა—პროცენტლა ვბა-ხეა ირეიჰანე
ურუსტიელა იყალარ ყალაპ. ეგირანდყალაგდ,
დუკ ხარა იმგაკუა ჰაფხაყა, ადინეყანტი აჟიე-
ლარა აწეხუტია ანფწიალაკე, აეკსპროჰრიატორ-
ცია აეკსპროჰრიაციი ანერზერულაკე აშთახე, უბ-
რი ეიფშო აამთა ყალარანე იალშოოიტი აპროლე-
ტარ ჰიენთქარა ამჩრა, უბართ აეკსპლოატა-
ტორცია რიჰერხხარაქუა ზლანუაჩოშოა დარა
უსუშაქუაკ შთნახერც, იარბანზაალაკე ალა აძიე
ზინლა დეიწამტიკუა ზეგდ ირზეიფშოუ ალხრა
აზინ აფნაწარც. (ლენინ ტ. 24, ადაყა 94,
1935 შო. პარტიზდატ ითნაჟეზ აყნეტი).

ეილერგოუბ ჰია სეყოუბ.

აბას აუბ იშოჰყოუ აუს სსსრ აკონსტიტუცია
აპროექტ აზე აცწარაქუეი არიჟეირაქუეი რზე
იალარგალაქუაზ აჟიექუა.

VI

სსსრ აკონსტიტუცია ჭრეც უსს იანანაქრუა

აქილარქუა ზეგდუ ხუმბ რყუნდა ეგდააგუმხო იანდალაციაჟიოზ იანზრჰიანაქუაზ რელა აკონსტიტუცია ზპროექტ აბრი აიზარა დუ იანდაკელაჰ-ჰია სეყოუპ. (დუდრაწას ანაპეინყაარაქუა ოვა-ციაზ იიასუა. ზეგდ გელოიტ).

ვბაყა-ხტაყა მეშქუა რნავს ეიდგელოუ სსრ იაიოუეიტ ასოციალისტტი დემოკრატია ნაგდა-ალა იყაწოუ ასოციალისტტი კონსტიტუცია.

არი, იაიილერგანე, პროტოკოლ ვეშალა იაარკდაჰუნე სსსრ ასოციალიზმ აიააირა ახდაგაზ აქაქტქუა, სსსრ აჯაჟილარ აკაპიტალისტტი ტიტორა აყნეტტი რხაქუითრა აქაქტქუა, ინაცი-ხმერყაყუა ინაგდაძანე ადემოკრატია თბაა სსსრ აიააირა იაგაზ აქაქტქუა რტიო ზჰიო თოურეზტი დოკუმენტნე იყალოიტ.

აკაპიტალისტტი ტიოლაქუა რქოჲ მილილიონ-ვლა აუაა-ქიაცია ზეზხუაზ, იარა უაჟიოგდ იზგ-ხუა აუს—სსსრ ტიოლანე იყაწანე იშოჲყოუ აზე იგურარგაგოუ დოკუმენტნე იყალოიტ აბრი. (დუდრაწას ანაპეინყაარაქუა).

არი ადოკუმენტ იგურარგაგანე იყალოიტ სსსრ უაჟიო იყაწანე იყოუ ეგდოთ ატიოლაქუა რქოგდ იყალარაცე შოალშო. (დუდრაწას ანა-პეინყაარაქუა).

ანა აბრი იანანგო უბრი აუპ, სსსრ აკონ-სტიტუცია ჭრეც, იარა, აუააჟილარ რეზჰარა უს დუდმარას იალოუ ზეგდუ ზეტსოუ აყნუნდა აყარა უაჲე აჰიარა ილშო. (დუდრაწას ანაპეინყაარაქუა).

უაჟიო, აქაშოიზმ ციქურთა-ხუაშე აუსუცია რკლასს ასოციალისტტი წესრა იანაქუეციო აამ-თაზ, ადუნეი აცივილიზაცია ზმოუ აუაა ირეი-ლექოუ ადემოკრატიაზ რხერხარა იზქოუ, აქა-შოიზმ ჰიენწიალა იანაშეხუა აამთაზ, ასოცია-ლიზმი ადემოკრატეი ეიწანარა რქუდამ ჰია ზჰიო სსსრ აკონსტიტუცია ჭრეც აქაშოიზმ აზე ანარა დწარატი აკტნე იყალოიტ. (ანაპეინყა-არაქუა). უაჟიო აქაშოისტ ვარვარა იაქოაგ-ლანე იქუო ზეგდუ რზე იცხერაავნე, იგუაზრ-ჰაგანე იყოუპ სსსრ აკონსტიტუცია ჭრეც. (დუ-დრაწას ანაპეინყაარაქუა). ეიჰაგდ იუს დუდმანე აუპ იშოჲყოუ სსსრ აქილარქუა რზე სსსრ აკონ-სტიტუცია ჭრეც. აკაპიტალისტტი ტიოლაქუა რქოჲნი აქილარქუა რზე, სსსრ აკონსტიტუ-ცია, აუს ზლარუშოა პროგრამას იყაზარ, სსსრ აქილარქუა რზე უი, დარა აქილარქუა რუსურა იაზეინშალანე, აუააჟილარ რხაქუითტირა ჰრონტ აქოჲ აიააირა ირგაზ იაზეინშალანე იყოუპ. აბრი აყარა ქუთარეი გუაყრეი რემჲა იანესზ აუაა ჰიე, აბრი ჰნაჰაქოჲ იაგაზ აიააირაქუა რტიო ზჰიო ჰნატიო კონსტიტუცია ანაჰამოუ იგურდ-ხუნე, იგუაზრჰაგანე აუპ იშოჲყოუ. ჰარა ჰაუა-ჟილარ იმაჰემგუა აშა იკართიაზ უს ბაშოა იანდკარემთიაზ, იარა უბრი იანნარშოანე ჰარა აუს ბზიქუა შოჰაუქუაზ ანდააბო ჰგუ არგურ-დოიტ, იანნარჰაუეიტ. (აკრაამთაჲ ანაპეინყა-არაქუა). არი ჰარა ჰ-უსუცია რკლასს, ჰარა ჰან-ხაჲეილარ, ჰ-ჲა ინტელლიგენცია რგუ არხა-

წოდებ. არი თხდაყა იაგორიტ, იაზნარჰაუეიტ, ზაკუანლა იჰაქუნაგანე იჰამოლუ აგუამჩხარაგდე. არი ჰარა ჰამჩქუა რეგურა ჰნარგორიტ, აკომმუნობმ აიააირა ჰრეცქუაგდე ჰნაპაჰრე რააგარაზე აღდარაჰია აუსურა ჰრეცქუა რე ჰაიდნაკლორიტ. (ადრუჰია ოვაცია უარწორიტ. აზალ აჰრე იტიაზ ზეგე გელანე დედრაწას „ურა“ ჰია რეჰექუა გორიტ. ზეგეზნჯარანტი აბექუა გორიტ: „ნაგძარა უქუზააიტ ჰარა ჰ-სტალინ“. აიზარა დუ აჰრე იყაზ ზეგე შოგლოლუ „ინტერნაციონალ“ რჰიორიტ. „ინტერნაციონალ“ ანერჰია აშთახე ეითარჰრეცნე ოვაცია უარწორიტ. დერვაგდე აბექუა გორიტ: „ურა“ „ნაგძარა უქუზააიტ ჰარა ჰვოჰოდ ავჰა სტალინ!“).

იანუ ახჰუა

I

აკონსტიტუციატი კომისსია აღხრეი იარა აუსყაწატი-
ქუეი 7

II

1924 შოგქუსეი 1936 შოგქუსეი იარგზჰანაკეზ აამთაზ
სსსრ აბზაზარაჰრე აითაკრაქუა იყალაზ 10

III

აკონსტიტუცია აპროექტ ეიჰარაკ ჰედალა ყაზშაქუას
იამაქუოლუ 22

IV

აკონსტიტუცია აპროექტ აზე აბურჰუაზიატი კრიტიკა 31

V

აკონსტიტუცია აპროექტ აზე იალარგალაქუაზ აცწა-
რაქუეი არიჰეირაქუეი 43

VI

სსსრ აკონსტიტუცია ჰრეც უსს იაწანაკჰუა 60

Расчет по изданию

1. Переводчику М. Д. Каиба
за 70000 абз. знаков из рас-
чета 400р. 60% за переиздание — 420р.
2. Редактору Ар. Ардзымба за
4 сороки X 100р. — — — — 400р.
3. Техредактирование 20р X 4м
связка рукописи с оригина-
лом 70р. за 40р. т. Каиба — 150
4. Переплывание изд. т. 5р. 20

Итого 990р.

თავმჯდომარე არედაქტორი არ. არდზიბა.

ატენრედაქტორი ა. ძაფუ.

თავმჯდომარე აკორექტორი გ. პაპახიძე-შვა.

აკვეფნარაზი ირეთოტუბი 11/XII 1939 შა. აკვეფნა პარხარაზი ანაპა
აწავუბი 4/I 1940 შა. აქეაად ატორმატი 60x90. 4 კვეფნა ბლავტა
ჯყოტუბი. კვეფნა ბლავტა აყნუ იყოტუბი 24.192 დერგა. აზაკაზი № 4401.
ატირაყო 1500. აფლიტი № 7.

აფქიონთშეყოტუტუტოთა ატიპოგრაფია, აყოა, აუღ. ლენინი იხად ზნუ, № 6.

ახუ 30 კა3.

И. В. СТАЛИН

О ПРОЕКТЕ КОНСТИТУЦИИ СССР

Доклад на Чрезвычайном VIII
Всесоюзном Съезде Советов
25 ноября 1936 г.